

Голас Радзімы

№ 24 (1958)
12 чэрвеня 1986 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

ЖЫВЭЛАГАДУЧЫ КОМПЛЕКС НА БРЭСТЧЫНЕ

«Ружы
«Белавежскага»
стар. 3

АМЕРЫКАНЦЫ ВУЧЫЛІСЯ ГРАЦЬ НА БАЛАЛАЙЦЫ І ДОМРЫ У МІНСКУ

«Мы паўторым
гэту паездку»
стар. 4

У ТВОРАХ МАСТАКА — ГЕРАІЧНЫЯ СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ НАРОДА

«Шлях да новых
даляглядаў»
стар. 6—7

Сям'я і каханне, цікавая работа і грамадскае прызнанне, сябры і павага калег—усё гэта ёсць у Валянціны Сімончык, маладой рабочай, шліфоўшчыцы з Баранавіцкага завода аўтаматычных ліній. Яна камуніст з дзесяцігадовым стажам. Была дэлегатка XXVII з'езда КПСС. НА ЗДЫМКУ: Валянціна СІМОНЧЫК с сынам Андрэем. (Працяг фотарэпартажу пра В. Сімончык змешчаны на 5-й стар.).

СЕСІЯ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

7 чэрвеня ў Мінску адбылася трэцяя сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР адзінаццатага склікання.

Дэпутаты разгледзелі наступныя пытанні: аб зацвярджэнні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР ад 10 студзеня 1986 года аб назначэнні М. Кавалёва Старшынёй Савета Міністраў Беларускай ССР і аб вызваленні У. Бровікава ад пасады Старшыні Савета Міністраў БССР; аб задачах Саветаў народных дэпутатаў Беларускай ССР, вынікаючых з рашэнняў XXVII з'езда КПСС. Сесія зацвердзіла таксама Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, выбрала старшыню і намесніка старшыні Мандатнай камісіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

СУСТРЭЧА З ЖУРНАЛІСТАМІ

У ПРЭС-ЦЭНТРЫ МЗС СССР

У Маскве ў прэс-цэнтры МЗС СССР адбылася чарговая, пятая па ліку сустрэча з савецкімі і замежнымі журналістамі, прысвечаная падзеям у Чарнобылі.

Выступіўшы на прэс-канферэнцыі намеснік міністра замежных спраў СССР В. Пятроўскі, намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР Ю. Баталін расказаў аб тым, якія работы вядуцца на пашкоджаным рэактары, якая радыяцыйная абстаноўка ў наваколлі АЭС.

Было падкрэслена, што абстаноўка на станцыі пакуль не дазваляе весці ўсе работы шырокім фронтам: яшчэ дастаткова высокая ступень радыяцыйнага ў непасрэднай блізкасці ад пашкоджанага рэактара. Яго кансервацыя прадуладжвае стварэнне комплексу такіх канструктыўных элементаў, які поўнацю выключыць бы выкід аэразоляў нават з невялікім утрыманнем радыяактыўнасці. Другая важная задача заключаецца ў стварэнні надзейнага аўтаматызаванага метаду кантролю за станам блока пасля яго кансервацыі. Размова ідзе аб стварэнні збудавання, якое будзе знаходзіцца ў адрозненне ад звычайнага пахавання пад пастаянным кантролем на працягу многіх год, уключаючы аўтаматычнае рэгуляванне працэсаў, якія адбываюцца ўнутры рэактара.

Гаворачы пра 30-кіламетровую зону, Ю. Баталін паведаміў, што цяпер гэтая зона пасля яе грунтоўнага абследавання ў некаторых месцах ужо можа не лічыцца забароненай для жыцця. У сувязі з гэтым прынята рашэнне ўжо цяпер жыхарам некаторых населеных пунктаў дазволіць вярнуцца ў свае дамы. У шэрагу пасёлкаў і вёсак трэба зрабіць яшчэ нямала работ па дэзактывацыі.

Удзельнікі прэс-канферэнцыі адказалі на пытанні журналістаў. На пытанні адказвалі таксама старшыня Дзяржкамідрамета Ю. Ізраэль, старшыня Дзяржкамтэта па выкарыстанню атамнай энергіі СССР А. Петрасьянц, першы намеснік міністра аховы

здароўя СССР А. Шчэпін, першы намеснік дырэктара Інстытута атамнай энергіі імя І. Курчатава акадэмік В. Лягасаў.

Японскія і амерыканскія карэспандэнты, у прыватнасці, спыталі, які стан людзей, што пацярпелі ў першыя дні аварыі. Дадаткова да той колькасці хворых, якія былі шпіталізаваны 26 і 27 красавіка, сказаў А. Шчэпін, не дабавілася ніводнага. Усяго зараз у лячэбна-прафілактычных установах знаходзіцца 187 чалавек з дыягназам прамянёвай хваробы рознай ступені. Нягледзячы на прымаемыя меры і аказанне эфектыўнай медыцынскай дапамогі, 24 пацыенты памерлі. Было праведзена 19 перасадак коснага мозгу. Шэсць пацыентаў пасля такой аперацыі жывуць, і нам хацелася б спадзявацца, што яны на шляху да выздараўлення.

Удзельнікі прэс-канферэнцыі адказалі на ўсе пастаўленыя журналістамі пытанні.

КАМП'ЮТЭРЫЗАЦЫЯ

ЭЛЕКТРОННЫЯ «БУХГАЛТАРЫ»

Другая па ліку ЭВМ пачала дзейнічаць у вылічальным цэнтры пры Гродзенскім абласным аграпрамысловым камітэце. З яе пускам расшырылася сфера выкарыстання аўтаматызаванай сістэмы ўпраўлення «Аграпром».

Калі раней з дапамогай камп'ютэраў у асноўным ажыццяўляўся кантроль за паступленнем і выдачай запасных частак для рамонтных машын і механізмаў, то цяпер з'явілася магчымасць апэратыўна вырашаць шэраг іншых складаных задач. Электронныя «бухгалтары» прымяняюцца пры падборы аптымальнага саставу статку, машына-трактарнага парку канкрэтных гаспадарак, уліку абсталявання ферм. Аўтаматыка падказвае варыянты паляпшэння фінансава-гаспадарчай дзейнасці.

У «арбіту» АСК уключаны ўсе раённыя аграпрамысловыя аб'яднанні, дзе маюцца менш магутныя ЭВМ, а таксама калгасы, саўгасы, аграрамонтныя прадпрыемствы і іншыя службы, аснашчаныя сродкамі дыспетчарскай сувязі.

СЕРЫЙНЫ ВЫПУСК

«АБУТАК»

ДЛЯ ТРАКТАРА

Атрымалі моцны «абутак» новыя энерганасычаныя беларускія трактары МТЗ-100. У аб'яднанні «Бабруйшчына» для іх пачаты серыйны выпуск пакрышак павышанай трываласці. У параўнанні з аднатыпнымі вырабамі для папярэдніх мадэляў «Беларусь» пратэктар у гэтых шын значна шырэйшы, дзякуючы чаму трактар набывае ўласцівасці ўсюдыхода.

Выпуск навінкі шынкі і асвоілі без спынення канвеера і не змяняючы планавай праграмы. На дзеючых плошчах яны стварылі доследна-прамысловую вытворчасць, дзе сваімі сіламі ўдасканалі фармовачныя, зборачныя і іншыя агрэгаты. Падраздзя-

ленне будзе расшырацца па меры росту выпуску энерганасычаных машын на Мінскім трактарным заводзе імя У. І. Леніна, каб поўнацю забяспечыць яго патрэбы.

ГАРАДСКІ ТРАНСПАРТ

ТРАМВАЙ Выходзіць НА СУВЯЗЬ

Магчымасць апэратыўна рэагаваць на змяненне транспартнай абстаноўкі атрымалі дыспетчары Віцебскага трамвайна-тралейбуснага ўпраўлення. Укараненне комплексу радыёстанцый лізавай сувязі дазволіла да мінімуму скараціць прастору транспарту на лініях пры нечаканых паломках, тэхнічных непаладках. Забяспечана высокая дакладнасць захавання графіка руху, эканамічнасць і рытмічнасць перавозак пасажыраў, асабліва ў гадзіны «пік».

Агульная працягласць дзесяці трамвайных і трох тралейбусных маршрутаў у Віцебску набліжаецца да 100 кіламетраў. Штодзённа на іх працуюць больш за 120 трамваяў і 40 тралейбусаў. За год амаль 80 мільёнаў віцебчан і гасцей горада карыстаюцца паслугамі гэтых відаў транспарту. Пры такой загрузанасці каардынацыя службы руху — рашаючае звяно ў рацыянальным выкарыстанні гарадскога транспарту.

Надзейная радыёсувязь сёння памагае ў рабоце вадзіцелям тралейбусаў і кожнаму трэцяму вагонаважатаму. Поўнае радзіраванне рухомага саставу завершыцца ў бягучай пяцігодцы.

ВЫСТАУКІ

ЗДЫМКІ РАСКАЗВАЮЦЬ

Экспазіцыя, прысвечаная Х з'езду Польскай аб'яднанай рабочай партыі, адкрылася ў мінскім кінатэатры «Масква». Фотаздымкі расказваюць аб тым, як працоўныя ПНР рыхтуюцца да важнай падзеі ў жыцці сваёй краіны.

Экспазіцыя ярка паказвае сённяшні дзень братняй краіны. У аб'ектыве польскіх фотамайстроў — дасягненні навукова-тэхнічнага прагрэсу ПНР, новабудулі гарадоў, падзеі культурнага і спартыўнага жыцця, шчаслівае дзяцінства юнага пакалення.

На ўрачыстай цырымоніі адкрыцця фотавыстаўкі прамовамі абмяняліся намеснік старшыні прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі Н. Нерад і генеральны консул ПНР у Мінску Я. Рачкоўскі.

СЕЙСМІЧНАЯ ТЭХНІКА

ПОГЛЯД СКРОЗЬ ЗЯМЛЮ

Скрозь зямлю бачаць прыборы, створаныя спецыялістамі Гомельскага спецыяльнага канструктарска-тэхналагічнага бюро сейсмічнай тэхнікі. Гэтыя іх уласцівасці выкарыстоўвалі балгарскія археолагі для пошуку ў Разградскай акрузе старажытнага гістарычнага помніка — гробніцы «Гініна магіла». Прыборы падказалі не толькі месца, але і памеры, глыбіню пахавання — словам, усе неабходныя даныя, якія дазваляюць пачаць раскопкі.

Пры дапамозе гомельскіх сейсмакрыніц вучоныя маюць намер вырашыць адну са складанейшых праблем — прагназаванне землетрасенняў. А пакуль перспектыўныя апараты актыўна прымяняюць у асноўным спецыялісты па разведцы радовішчаў нафты і газу.

КНІГА-ПОМНІК

«ПАМЯЦЬ»

«Памяць» — так называецца гісторыка-дакументальная хроніка, створаная ў Шумілінскім раёне. Яна выпушчана ў выдавецтва «Беларуская савецкая энцыклапедыя». Гэта кніга напісана на падставе архіўных дакументаў і ўспамінаў відавочцаў рэвалюцыйных падзей, грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, адраджэння народнай гаспадаркі. Кожны факт, эпізод, лічба тут строга вывераны: размова ж ідзе аб гісторыі раёна, аб людзях, якія сталі гонарам гэтага слаўнага партызанскага краю.

Некалькі фактаў з хронікі. Гэты край — радзіма шасці Герояў Савецкага Саюза: П. Акуцьёнка, Д. Мінчугова, М. Ласкунова, Е. Зыньковай, З. Партынай, Н. Спірыдзенка. За подзвігі ў баі за вызваленне раёна ад гітлераўцаў 106 савецкіх воінаў былі

ўзнагароджаны Залатымі Зоркамі. Многія з іх сталі ганаровымі членамі працоўных калектываў.

У час работы над кнігай удалося ўстанавіць прозвішчы дзесяткаў людзей, якія лічыліся прапаўшымі без вестак. Цяпер іх імёны занесены на пліты брацкіх магіл.

КЛОПАТЫ ПРА ЧАЛАВЕКА

АЗДАРАУЛЕНЧЫ ЦЭНТР

Пасля працоўнага дня папарыцца ў сауну і паплаваць у басейне — такую магчымасць атрымалі працаўнікі калгаса імя Дзімітрав Кобрынскага раёна. На сродкі гаспадаркі тут пабудаваны лячэбна-аздараўленчы цэнтр. Ёсць у ім медыцынскі пункт з урачэбнымі і працэдурнымі кабінетамі, тэрапеўтычным прафілакторыем, пакоем псіхалагічнай разгрузкі, зубаўрачэбным кабінетам.

Фонды аховы здароўя і сацыяльнага забеспячэння ўтвораны ва ўсіх калгасах Брэсцкай вобласці. На кааператыўныя сродкі гаспадаркі пабудавалі абсталявалі больш за сорак бальніц, амбулаторый, фельчарска-акушэрскіх пунктаў, стаматалагічных кабінетаў. На жывёлагадоўчых фермах, машынных дварах многіх гаспадарак створаны медыцынскія прафілакторы і медпункты, душавыя, пральні.

ВЕСТКІ АДУСОЛЬ

Тэлеграфна-тэлефонная станцыя горада Магілёва справіла навасельле ў вышыннім, цудоўна абсталяваным будынку. Тут значна палепшыліся ўмовы работы сувязістаў. На 160 нумароў узраслі ёмістасці абаненцкага тэлеграфавання на каардынаты злучэннях, што дазволіла расшырыць устаноўку тэлетайпаў непасрэдна на прамысловых прадпрыемствах, у раённых установах аграпрамысловага комплексу. Увод дадатковых магутнасцей забяспечаны без павелічэння штата работнікаў. Уся тэлеграфная сетка перайшла на рулонныя апараты. Укараненне перадавой тэхналогіі і сучаснай тэхнікі павялічыла прадукцыйнасць працы тэлеграфістаў у паўтара раза.

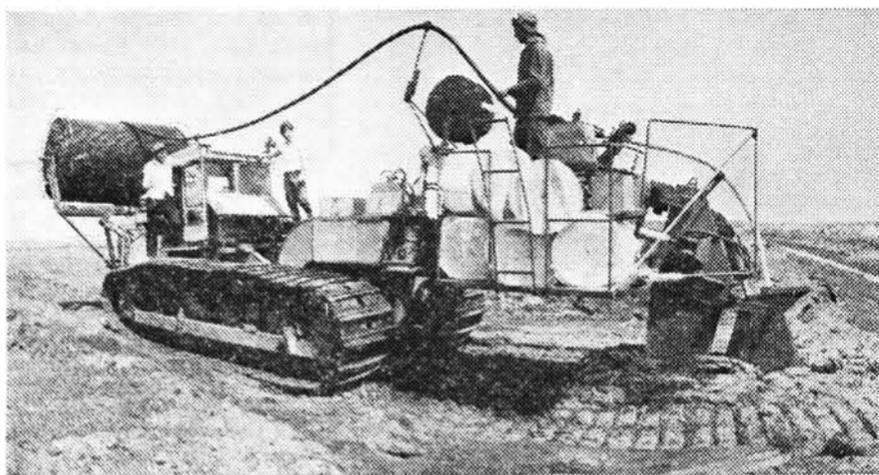
Зараз закахваецца настройка аўтаматычнай міжгародняй тэлефоннай станцыі квазіэлектроннага тыпу. Яна паскорыць абанентам з Магілёва і райцэнтраў вобласці сувязь з многімі гарадамі краіны. НА ЗДЫМКУ: новы будынак Магілёўскай тэлеграфна-тэлефоннай станцыі.

МІНСК. Папярочна-клінавая пракатка — адзін з найбольш прагрэсіўных напрамкаў сучаснай металаапрацоўкі — знаходзіцца на вытворчасці рэспублікі ўсё большае пашырэнне. Для яе прымянення створаны цэлыя комплексы абсталявання, а спецыялісты Беларускага політэхнічнага інстытута ўзяліся за іх аўтаматызацыю. У інстытуце створана спецыяльнае ўсталяванне, якое працуе пры дапамозе мікра-ЭВМ.

АШМЯНЫ. У новы будынак пераехаў медыцынскі персанал інфекцыйнага аддзялення раённай бальніцы. У бліжэйшы час тут будзе зладзена ў эксплуатацыю і буйная паліклініка.

РУЖАНЫ. Дзяржаўны біялагічны заказнік рэспубліканскага значэння плошчай каля трох тысяч гектараў створаны на тэрыторыі Ружанскай пушчы. Тут можна сустрэць радкі віды раслін, занесеныя ў Чырвоную кнігу.

МЕЛІЯРАЦЫЯ

Сёлета меліяратары трэста «Калінкавічыводбуд» Галоўпалессевабуду перададуць гаспадаркам Палескай зоны Гомельшчыны каля дзесяці тысяч гектараў асушаных зямель. На 3 800 гектарах сельгасугоддзяў, якія не патрабуюць асушэння, яны правядуць карчаванне хмызняку, выраўноўванне палёў, а больш тысячы гектараў культурных плошчаў пачнуць арашаць. Высокім вынікам працы садзейнічае выкарыстанне найноўшай меліярацыйнай тэхнікі. Спецыяльныя палявыя лазерныя паказальнікі, напрыклад, дапамагаюць экскаватаршчыкам весці ўкладку дрэнажу па строга вызначаных параметрах. Намнога паскорылі гэтую работу і бестраншэйныя дрэнаўкладчыкі.

НА ЗДЫМКУ: падрыхтоўка бестраншэйнага дрэнаўкладчыка да работы.

ЧАС ВЯЛІКІХ ЗМЕН

РУЖЫ «БЕЛАВЕЖСКАГА»

Адкуль пайшла такая назва ўрочышча — Марцылін, ніхто тут зараз не памятае. Есць, канешне, здагадкі, падобныя на легенды, аднак жэнка сказаць, якая з іх найбольш адпавядае ісціне. Да выдаўняга часу было гэта самае неўрадлівае месца ў Камянецкім раёне, а то, магчыма, і на ўсёй паўночнай мясціні беларускага Палесся. Жыхары бліжэйшых вёсак празвалі яго «чортавай» зямлёю.

Невядома, доўга ці не жылі б гэтыя назвы, ды і сама зямля захоўвала б свае непрадукцыйныя прыродныя якасці, калі б не наш бурлівы час, час вялікіх змен. Ведалі пра нейкую сотню гектараў, якую займала ўрочышча, не толькі ў раёне. Неўрадліваць іх хвалявала і гаспадарчыя органы вобласці. І вось з'явілася ідэя. На «чортавай» зямлі было вырашана стварыць новы саўгас-камбінат — самы вялікі на Брэстчыне жывёлагадоўчы комплекс па адкорму свіней. Запланавалі ўзвесці яго за шэсць гадоў. На Камянецчыне ўпершыню намячалася такое вялізнае будаўніцтва — трэба было асвоіць дваццаць шэсць мільёнаў рублёў дзяржаўных капіталіных укладанняў.

Сакавіцкім днём 1981 года, як толькі з палёў пачаў сыходзіць снег, на месцы будучага саўгаса-камбіната былі ўбіты першыя калок. І адразу ж будаўніцтва атрымала шырокі размах. Ды ўсё ж неацэнімы жыхары навакольных вёсак, на вачах якіх яно выдзіралася, суадносячы яго маштабы з тэрмінам завяршэння, скептычна паціскалі плячамі. Маўляў, хіба такое пад сілу?

Аказалася, што пад сілу. У хуткім часе аб'ект атрымаў ганаровую назву — Усеагульная ўдарная камсамольская будоўля. А гэта азначае, што Савецкая краіна даярала яе маладым. З усіх куткоў Беларусі, з іншых рэспублік СССР пацягнулася сюды моладзь. На летні перыяд з'язджаўся больш за тысячу юнакоў і дзяўчат, для многіх з якіх вопыт адказнай працы быў ледзь не першым. І яны апраўдалі давер. Нават больш. У сувязі з набліжэннем юбілейнай даты — 40-годдзя Вялікай Перамогі над германскім фашызмам — на дзевятнаццаць месяцаў скарацілі запланаваны тэрмін.

9 Мая 1985 года стала тут незабыўным днём: да ўдзельнікаў мірных пераўтварэнняў, маладых будаўнікоў, якія напярэдадні поўнаасцю завяршылі працу на адказным аб'екце, прыехалі ветэраны другой сусветнай вайны. У адну вялікую раку народнага свята зліліся ўрачыстасці, прысвечаныя баявому гераізму і працоўнай перамозе савецкіх людзей.

Сёння гэта ўжо гісторыя. Недалёкая, але слаўная. Можна таму ўсе без выключэння, з кім мне даводзілася тут сустракацца, з нейкай унутранай гордасцю абавязкова адкрывалі мне яшчэ свежыя яе старонкі.

Вось і знаёмства з Юрыем Марозам, цяперашнім дырэктарам саўгаса-камбіната, не абышлося без гэтага. З акна яго кабинета на другім паверсе адміністрацыйнага будынка адкрываецца від на гаспадарчы пасёлак, які размясціўся на 50-гектарнай плошчы. Абвёўшы позіркам яго вялізныя контуры, дырэктар нібы між іншым сказаў:

— Тыя, хто стварыў гэта, першапраходцы. Яны паказалі, што на нашай планеце няма ні лапіка непатрэбнай чалавеку зямлі.

Яшчэ некалькі дзесяцігоддзяў назад амаль усю сельскагаспадарчую прадукцыю давалі ў нашай рэспубліцы дробныя гаспадаркі. Было так: што ні вёска, то калгас ці саўгас. З цягам часу ў выніку ўзбуйнення, што дазволіла павялічыць вытворчыя магутнасці, колькасць іх паменшала. Але асабліва відавочныя змены ў сельскай гаспадарцы Беларусі адбыліся ў апошні час. У ёй намяціўся якасна новы этап. Гэта датычыцца як рэарганізацыі самой структуры кіравання ёю (стварэнне Дзяржаўнага аграпрамысловага камітэта БССР), так і, наогул, істотнага змянення карціны

вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі. З'явіліся новыя тыпы гаспадарак: племзаводы, калгасы-камбінаты, саўгасы-камбінаты. У выніку стварэння аграпрамысловых прадпрыемстваў у рэспубліцы і краіне пачаўся працэс інтэнсіўнага пераводу жывёлагадоўлі на прамысловую аснову. Ужо сёння новыя і рэарганізаваныя гаспадаркі даюць, напрыклад, да дзесяці працэнтаў мяса ад агульнарэспубліканскага аб'ёму гэтай прадукцыі. Пра адзін з саўгасаў-камбінатаў — «Белавежскі», што на Брэстчыне, расказвае карэспандэнт «Голасу Радзімы» Міхась СТЭЛЬМАК.

сфарміравалі доўгіды Брэста, па праекту якіх жыллё ўзводзіцца на самы розны густ. Тут і дваццацічатырохкватэрныя дамы, і двухкватэрныя катэджы, і асабнякі. Усе яны атрымалі сёння прызнанне сельскіх жыхароў у іншых населеных пунктах вобласці і рэспублікі.

У пасёлку пражывае зараз каля тысячы чалавек — людзі дзесяці нацыянальнасцей Савецкай краіны: беларусы, рускія, украінцы, літоўцы, малдаване і іншыя. Пераважная большасць з іх — былія будаўнікі саўгаса-камбіната. З многіх куткоў СССР ідуць пісьмы ў Белавежскі, на канвертах якіх стаяць назвы яго вуліц: Брэсцкая, Школьная, Сонечная, Паркавая...

Узвядзенне пасёлка яшчэ не завершана, але ўжо сёння праглядаюцца яго будучыя контуры. У цэнтры — парк, вялізны бярозавы гай, беластовыя дрэўцы якога нагадваюць маладых гаспадынь Белавежскага. Трэба адзначыць, што сярэдні ўзрост тутэйшых дарослых жыхароў — дваццаць дзевяць гадоў. Кожная новая сям'я, якая пасяляецца тут, адразу атрымлівае і новую кватэру.

Пасёлак, які толькі год назад быў нанесены на карту Беларусі, будуюцца і добраўпарадкоўваюцца. Мой прыезд сюды прыпаў на цёплыя сонечныя дні ясны — усяго другой у яго гісторыі. Літаральна на вачах вырастала новая вуліца Белавежскага — дзесяткі катэджаў глядзелі на свет яшчэ незашклёнымі вокнамі. Будучыя яе гаспадароў пакуль што не ведаюць тут: яны з'явіцца на працу ў саўгас-камбінат з іншых месцаў нашай краіны, як толькі будаўнікі здадуць ключы ад гатовых кватэр. Цяперашнія ж жыхары каля аб'ектаў дамоў разбівалі клумбы для кветак: сюды завезлі чатыры тысячы ружаў. Іх высадзіць як у пасёлку, так і на тэрыторыі жывёлагадоўчага комплексу. Уяўляю, якім прыгожым стане «Белавежскі» летам, калі ружы распусціць свае агністыя пялёсткі.

НА ЗДЫМКАХ: будуюцца новыя вуліцы. Пасёлак расце; дзіцячы сад пасёлка Белавежскага.

Фота А. КЛЯШЧУКА.

Сам Юрый Мароз працаваў на ўзвядзенні жывёлагадоўчага комплексу амаль з самага пачатку. Чалавек ён малады, энергічны, рознабакова адукаваны спецыяліст. У 32-гадовым узросце ўзначаліў будоўлю. А сёння ўзначае саму гаспадарку. Назвалі саўгас-камбінат «Белавежскі». У гонар усё той жа гістарычнай Белай вежы, што знаходзіцца ў Камянцы, якая дала назву і недалёкаму адсюль, шырокавядомаму ва ўсёй краіне дзяржаўнаму запаведніку — Белавежскай лужыцы.

Аўтарытэт маладога дырэктара ў калектыве «Белавежскага» сёння высокі і трывалы. Некалі ён быў лепшым студэнтам на факультэце Беларускага інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі. Мог стаць вучоным, як некаторыя з аднакурснікаў, бо меў прапанову застацца на выкладчыцкую работу ў сваёй вышэйшай навучальнай установе. Але ён жадаў заняцца практычнай працай па спецыяльнасці. Яго эрудыцыя і рознабаковасць адукацыі адразу ж выявіліся падчас нашай гутаркі, якую дырэктар вёў, не выпускаючы з рук аловак, і мовай лічбаў тлумачыў свае словы.

— Што такое жывёлагадоўчы комплекс? — паўтарыў зададзенае мною пытанне. — Коротка — гэта прамысловае на сяле. Арганізуецца па тыпу гарадской фабрыкі ці завода і займаецца вытворчасцю мяса на прамысловай аснове. Гэта якраз той шлях у развіцці жывёлагадоўлі краіны, які быў адобраны XXVII з'ездам КПСС. У параўнанні са звычайнай калгаснай ці саўгаснай фермай комплекс уяўляе сабой якасна новую ступень арганізацыі працы работнікаў, тэхналогіі адкорму жывёлы. На комплексах утрымліваецца жывёлы ў дзесяткі разоў больш, чым на фермах. Стварэнне на сяле такіх аграпрамысловых прадпрыемстваў дазволіць істотна павысіць эфектыўнасць жывёлагадоўлі.

«Белавежскі» разлічаны на

адкорм 108 тысяч свіней у год. Магутную кацельню, шматлікія карпусы для ўтрымання жывёлы, кармацэхі, слясарныя майстэрні і г. д. — усяго больш сотні самых розных пабудов уключае жывёлагадоўчы комплекс. Штодзённы выхад жывой прадукцыі — 200 галоў, што складае каля трыццаці тон мяса. Па сваёй велічыні «Белавежскі» далучыўся да трох іншых самых вялікіх свінагадоўчых комплексаў Беларусі. І калі першыя (адзін у Мінскай, другі ў Гомельскай вобласці) будаваліся па італьянскай тэхналогіі, то гэты ўтрымлівае шмат навінак айчынай. У прыватнасці, многія з іх унёс сам Юрый Мароз, які да гэтага ўжо працаваў на падобным прадпрыемстве.

Галоўнай адметнай якасцю такіх жывёлагадоўчых комплексаў з'яўляецца высокі ўзровень механізацыі і аўтаматызацыі. Электроніка стала неад'емнай часткай іх тэхналагічнага абсталявання. Складаныя працэсы догляду за жывёлаю — падрыхтоўка корму, кармленне, падтрыманне належнага мікраклімату ў памяшканнях і г. д. — кіруюцца з аўтаматычнага пульту.

На «Белавежскім» занята больш шасцісот работнікаў з 8-гадзіннай, як у гараджан, працягласцю працоўнага дня. Рабочыя складаюць трэцюю частку ўсёй колькасці — 216 чалавек: слесары, электрыкі, аператары і г. д. Менавіта аператар і з'яўляецца на комплексе галоўнай фігурай. Адзін чалавек гэтай спецыяльнасці ажыццяўляе сёння догляд, напрыклад, на прамяжкавай стады адкорму больш як чатырох тысяч жывёлін. Для параўнання: свінарка звычайнай фермы неспецыялізаванай гаспадаркі — у дзесяткі разоў менш. Гэта ці не адлюстроўвае ўзровень арганізацыі працы і тэхнічную аснашчанасць сучаснага сельскага індустрыяльнага прадпрыемства!

У маім блакноце захавалася яшчэ нямала запісаў і ліч-

баў з «Белавежскага», якія засталіся пасля сустрэчы з Юрыем Марозам. Дырэктар адзначыў, што за сорок хвілін нашай гутаркі саўгас-камбінат атрымаў каля 1 000 кілаграмаў прыбаўлення ў вазе, гэта значыць, папоўніўся новай тонай харчовай прадукцыі.

Трэба сказаць, што аграпрамысловае прадпрыемства яшчэ не набрала поўнай вытворчай магутнасці, аднак яго доля ў нарыхтоўцы мяса ўжо цяпер раўняецца долі дваццаці шасці калгасаў і саўгасаў, або ўсіх астатніх сельскіх гаспадарак Камянецкага раёна.

Разам з жывёлагадоўчым комплексам у трох з палавінай кіламетрах ад яго ўзнік жылы пасёлак «Белавежскага» з аднайменнай назвай. Яго архітэктурнае аблічча

МЫ ПАЎТОРЫМ ГЭТУЮ ПАЕЗДКУ

У снежні мінула года Усесаюзнае акцыянернае таварыства «Інтурыст» пры садзеянні Таварыства «Україна» і Беларускага таварыства «Радзіма» ўпершыню арганізавала спецыяльны навучальны тур для членаў Амерыканскай асацыяцыі балалайкі і домры (ААБД). Мы пісалі ўжо аб вучобе членаў гэтай спецыялізаванай тур-групы ў Мінску («Голас Радзімы», № 3 за 16 студзеня гэтага года). Нядаўна ААБД прыслала ў адрас нашай рэдакцыі нумар свайго бюлетэня, прысвечанага гэтай знамянальнай падзеі ў жыцці Асацыяцыі. Мы прапануем вашай увазе матэрыял, падрыхтаваны адным з рэдактараў бюлетэня Сцівам ВАЛОЎНІКАМ, і некаторыя пісьмы ўдзельнікаў групы, апублікаваныя ў бюлетэні.

каб вам усё было зразумела. Першы ў гісторыі ААБД навучальны тур у Савецкі Саюз (6—20 снежня 1985 года) быў арганізаваны намі праз фірму «Эніверсары турс» і савецкі «Інтурыст» пры дапамозе Таварыства «Україна» ў Кіеве і Таварыства «Радзіма» ў Мінску. У ім прынялі ўдзел дваццаць чатыры члены нашай Асацыяцыі з розных штатаў і нават з Канады. Мы планавалі тыдзень заняткаў ігры на балалайцы і домры ў Мінску ў музычным вучылішчы імя Глінкі. Яны праходзілі з раніцы да абеду. Астатні час экскурсіі, наведванне музычных навучальных устаноў, рэпетыцый і канцэртаў аматарскіх і прафесійных калектываў. З Мінска наш шлях ляжаў у Маскву, затым у Ленінград. І ўсюды нам спадарожнічала цудоўная народная музыка — аркестры, спевакі, танцоры.

Але дастаткова майго расказу. Давайце цяпер паслухаем Макса МАКУЛОЎ, які робіць гэта так добра.

ЯК Я ПРАВЁУ КАЛЯДНЫЯ КАНІКУЛЫ, ЦІ ААБД У СССР

У зале адпраўлення міжнароднага аэрапорта Кенэдзі хадзілі туды-сюды пасажыры з незвычайнымі футлярамі для інструментаў. Гэта прыцягнула цікавасць астатніх, але члены нашай групы адразу маглі пазнаць адзін аднаго і віталіся, як старыя сябры. Мы збіраліся сюды з розных канцоў Амерыкі, але былі знаёмыя — завочна, дзякуючы нашай любові да балалайкі і домры. Звычайную мітусню перад адлётам, калі кожны займаўся сваёй справай, парушыў Стыў. Ён прывёз значкі Асацыяцыі і сказаў, што мы можам дарыць іх як сувеніры нашым новым сябрам у Савецкім Саюзе. Мы бралі значкі, але ў той момант ніхто з нас не мог і ўявіць, як многа новых сяброў мы набудзем у гэтай краіне.

Дзесяць гадзін палёту, і мы ў Хельсінкі. Зноў у паветры, і пасадка ў маскоўскім аэрапорце Шарамецьева. Нашы апасенні аказаліся дарэзнымі: нікога не арыштавалі. Наадварот, нас сустрэла вельмі прыемная дзяўчына Нона — прадстаўнік «Інтурыста», якая стала нашым гідам, перакладчыкам і добрым дарадчыкам — кансультантам на ўвесь час нашага тура. Пасля абеду некалькі самых адчайных з нас адважыліся ў дзесяціградусны мароз паехаць на Красную плошчу. У гэты момант пры яркіх фарбах сабора Васілія Блажэннага і белізне

мяккіх падаючых сняжынак ясна ўсвядомілі, што мы прыехалі. Мы былі там. Гэта было прыгожа.

Па цэламу шэрагу прычын амерыканцы не ездзяць у начных паяздах. У Расіі гэта — звычайная з'ява. Мы апасаліся такой паездкі, але наша група ўжо паспела здружыцца, а гарачы духмяны чай і пячэнне, якія нам прыносіў праваднік, зусім знялі напружанне. Тым не менш на наступны дзень у Мінску мы ўсе зразумелі, што пасля 48-гадзіннага няспыннага падарожжа нам не абысціся без адпачынку. Добра, што ўсе ўмовы ў гасцініцы для гэтага былі.

З раніцы ў панядзелак час нібыта сціснуўся. У нас не было ніводнай свабоднай хвілінкі. «Адважных амерыканцаў» сустракалі ў музычным вучылішчы імя Глінкі. Пасля прывітання дырэктара для гасцей прагнаў канцэрт у віртуозным выкананні студэнтаў і выкладчыкаў, якія павінны былі стаць нашымі інструктарамі на гэты тыдзень. Потым надыхла наша чарга, і кожны з нас іграў нешта, а інструктары ветліва слухалі, без сумнення, разумеючы, якім доўгім будзе для іх тыдзень. Нас падзялілі на пяць груп у адпаведнасці з інструментамі і ўзроўнем падрыхтоўкі, і мы пачалі займацца, вывучаючы, як правільна рабіць тое, што мы ўжо доўгі час рабілі так-сяк. У тым, што ўсё было арганізавана выдатна, не было ніякіх сумненняў. У кожнай групы з пяці чалавек быў свой інструктар, свой перакладчык і п'яніст-акампаніатар. А прадстаўнік адміністрацыі вучылішча, прывабная жанчына, якая ўсміхнулася толькі тады, калі скончыўся тыдзень нашых заняткаў, увесь час наведвала нас, каб пераканацца, што пра нас клопацца належным чынам.

Кожнаму з нас была дадзена магчымасць вывучыць столькі, колькі мы хацелі і маглі фізічна. Неафіцыйны канцэрт у канцы тыдня паказаў, што ўсе мы вельмі многае набылі на гэтых занятках. Наша выступленне было цёпла сустрэта апладысмантамі трох соцень студэнтаў і выкладчыкаў, якія сабраліся, каб паслухаць, як амерыканцы іграюць славянскія мелодыі. Тое, што самі яны навучыліся іграць гэтыя ж песні ва ўзросце дванаццаці год, здавалася, зусім не зменшыла іх энтузіязму. Гэта быў наш лепшы, па-сапраўднаму «зорны час».

Мы былі гасцямі Беларускага таварыства «Радзіма», і супрацоўнікі разам з работнікамі «Інтурыста» рабілі ўсё магчымае, каб знаходжанне ў Мінску было прыемным і карыс-

ным. Час пасля абеду і вечары былі заняты культурнай праграмай. Мы наведвалі пачатковыя і сярэднія школы, спецыяльныя музычныя школы, каб назіраць працэс музычнага навучання, і ўсюды для нас даваліся невялікія канцэрты — спевы, танцы, ігра на інструментах. Мы сустрэліся з выкладчыкам Краснадарскага інстытута культуры, ганаровым членам ААБД Анатолем Перасадам, які нядаўна напісаў выдатную кнігу пра гісторыю балалайкі за межамі СССР. Паколькі набліжаліся радасныя навагоднія святы, вольны час мы стараліся скарыстаць для пакупкі калядных падарункаў сваім родным дома. У Савецкім Саюзе не святкуюць Каляды — на прыгожых электрычных і маляваных плакатах напісана «З Новым годам!». Але гэта такі ж час, калі людзі віншуюць адзін аднаго і падносяць падарункі. Далучыліся да гэтага і мы. Перш за ўсё мы набылі футравыя шапкі, каб было цёпла ў маразы.

Мінск лічыцца ў Савецкім Саюзе горадам-героем. Ён зусім малады. У гады вайны быў амаль поўнаццю разбураны фашыстамі. Будаўніцтва горада не спыняецца і сёння, і мінчане стараюцца скарыстаць усе сучасныя дасягненні. Наш візіт на мемарыяльны комплекс памяці ахвярам вайны ў Беларусі — Хатынь — зрабіў найбольшае ўражанне на нашы душы і сэрцы за ўсю паездку. Узведзены ён на месцы вёскі Хатыні, разбуранай фашыстамі. Усе яе жыхары былі спалены. І сёння мемарыял служыць памяцю і напамінкам аб вялікіх ахвярах рэспублікі — 2 300 000 жыццяў — загінуў кожны чацвёрты беларус. Тут пачынаеш разумець, чаму ў гэтай краіне існуе цвёрдае перакананне: нельга дапусціць, каб такое паўтарылася яшчэ калі-небудзь. Мы ўскладалі кветкі да Вечнага агню, і кожны з нас дзеваў непрыемнае пачуццё ад усведамлення таго, што большасць з нас ні-

колі раней не ведалі, што адбывалася на гэтай зямлі.

Пасля Мінска ў нас было яшчэ некалькі цудоўных дзён у Маскве і Ленінградзе. Пабывалі на выдатных канцэртах ансамбля «Бязозка» пад кіраўніцтвам Ігара Маісеева.

І ўсюды, дзе б мы ні былі, Зені Ошэн не разлучаўся са сваім відэамагнітафонам. Недзе на трэці дзень мы перасталі яго заўважаць, а ён усё здымаў. Ніхто не ведае, што засталася на яго плёнках, але мы верым, што ён не прапусціў амаль нічога. Вядома, ён паказаў свой фільм на чарговым з'ездзе Асацыяцыі ў Ванкуверы.

Апошні вечар у Расіі быў адзначаны вялікім святам. Гаварыліся прамовы, падносіліся падарункі, адбываўся абмен падзякамі, і многія жадалі, каб усё пачалося зноў у Мінску.

Дзякуй, Макс. Ты намалюваў прыгожую і ясную карціну. Чытачы змогуць даведацца больш з іншых пісем. Некаторыя з іх я пакідаю на наступныя нумары.

З Ленінграда я і Чарлі накіраваліся ў Кіев і Львоў у якасці гасцей Таварыства «Україна». Мы абмеркавалі праграму далейшага супрацоўніцтва нашых арганізацый. Зноў былі экскурсіі, сустрэчы з музыкантамі, канцэрты. Хачу скарыстаць гэтую магчымасць і яшчэ раз падзякаваць Таварыствам «Україна» і «Радзіма» за цёплую гасціннасць, за ўсё, што яны зрабілі для членаў ААБД.

Ці будзе яшчэ што-небудзь падобнае? Мы думаем: так. Гэта паездка была настолькі паспяховай і карыснай, што мы ўжо сёння пачынаем сур'ёзна абмяркоўваць магчымасць паўтарыць яе ў 1988 годзе. Вас гэта цікавіць? Паведаміце нам!

НА ЗДЫМКАХ: вокладка бюлетэня ААБД, прысвечанага навучальнаму туру ў СССР; наступленне аднаго з ансамбляў у горадзе Атланта.

ста і іншых арганізацый, якія вельмі нам памаглі.

Франсіс КОШАЛЕУ.

Тур ААБД у Савецкі Саюз з'явіўся выдатнай падзеяй у жыцці нашай арганізацыі — першы падобны вопыт, які, нарэшце, удаўся пасля трох год падрыхтоўчай работы. Тыя, хто не далучыўся да гэтай гістарычнай паездкі, многае страцілі. Падарожжа было вельмі карысным і з пункту гледжання навучання, і ў многім іншым. Галоўнае, што мы, амерыканскія музыканты, атрымалі зарад энтузіязму ў розных школах Мінска і Масквы, дзе нам удалося пабываць. Калі наступная паездка ў СССР? Я гатовы ў ёй удзельнічаць хоць сёння.

Мел КЕСЛЕР.

ШТО Ж МНЕ СПАДАБАЛАСЯ?

«Я да сённяшняга дня ў думках вяртаюся да нашага падарожжа. Людзі пытаюцца, ці спадабалася яно мне, магчыма, спадзеючыся пачуць эмпатычнае: «Не! Як магла мне спадабацца паездка ў СССР?»

Мне запомнілася прыгажосць пейзажаў у прыгарадах Мінска, штодзённыя прагукі па старому і адначасова новаму гораду, мітусня ў мясцовых магазінах, калі ўсе рабілі святочныя пакупкі напярэдадні Новага года.

Мне падабалася слухаць новую і ўжо знаёмую музыку, якую выконвалі для нас на сяброўскіх канцэртах людзі самых розных узростаў. Некаторыя мелодыі былі настолькі душэўныя і прыгожыя, што прымушалі плакаць. Мне прыемна было сустракацца з дзецьмі, такімі ж, як я вучу тут. Не ведаю, магчыма яны і падвергліся прапагандыскай апрацоўцы ў школе, але да амерыканскіх музыкантаў ставіліся з цікавасцю і вельмі дружалюбна.

Мне было прыемна сустрэцца першы раз (спадзяюся, не апошні) са сваімі роднымі, якія прыехалі з Масквы. Дам вам адну маленькую параду: сцеражыцеся сустракацца са сваякамі ў Расіі. Вы проста не зможаце павесяці з сабой усе падарункі, якія вам будуць дарыць. І ў гэтай сітуацыі вам вельмі часта прыйдзецца гаварыць даволі непрыемнае слова: «Не!».

Мне спадабаліся іншыя члены ААБД, якія былі ў групе і падзялілі са мной адкрыцці, што дае такая паездка. Мне асабліва спадабалася лёгкасць, з якой мне дазволілі зрабіць гэтае падарожжа, і я вельмі спадзяюся, што неўзабаве падобныя паездкі стануць звычайнай з'явай.

Вам трэба было б быць там!»

Так піша аб нядаўнім навучальным туру ААБД у Савецкі Саюз Ліз НУНАН. Яна выказала пачуцці, зведаныя многімі ўдзельнікамі гэтага вельмі ўдалага мерапрыемства ААБД [першага такога, але, мяркуючы па ўсяму, не апошняга], пачуцці і думкі, якія красамоўна выказаны ў пісьмах, дасланых у рэдакцыю нашага бюлетэня. Я не буду сам расказваць пра паездку. Няхай за мяне гэта зробіць хто-небудзь іншы. Але спачатку невялікая інфармацыя,

З ПІСЬМАЎ У РЭДАКЦЫЮ ААБД

Наш тур аказаўся ў дзесяць разоў цікавейшы і лепшы, чым я чакаў. Навучанне ў музычных вучылішчах у Мінску каштавала той сумы, што мы заплацілі за паездку, і ўсё астатняе было проста цудоўным. Нечаканая для нас магчымасць прысутнічаць на рэпетыцыях Дзяржаўнага ансамбля танца БССР, хору Палаца культуры чыгуначнікаў, бачыць выступленні дзяцей было самым цудоўным у нашым падарожжы. Экскурсійная частка тура была цікавай і арганізавана вельмі добра. Усё, што я магу дадаць, гэта — запішыце мяне на наступны тур.

Зені ОШЭН.

***

Наша знаходжанне ў Мінску, насычанае самымі разнастайнымі падзеямі, звязанымі з музыкай, назаўсёды застанецца ў памяці. Я яшчэ і зараз знаходжуся пад уражаннем ад узроўню падрыхтоўкі навучэнцаў, якія ігралі для нас. Гэта вялікі гонар для сістэмы музычнай адукацыі ў СССР. Я з задавальненнем успамінаю ўрокі Валянціна Шчарбака ў нашым класе. Ён вельмі дапамог мне ў палпшэнні тэхнікі ігры.

Вядома, зіма не вельмі падыходзячая пара для паездак. Многія нават прастудзіліся. Ну а хто «захварэў» па-іншаму —

бегалі па магазінах. Я сама не эксперт у гэтай галіне і не магу меркаваць аб розніцы ў мэтах гэтага занятку ў СССР і ў ЗША. Тым не менш, я лёгка задаволіла свой інтарэс да пласцінак і кніг і вярнулася дамоў, купіўшы 25 выдатных пласцінак з народнай і класічнай музыкай. Кожны дыск каштуе каля двух рублёў. Набыць патрэбныя мне кнігі па мастацтву таксама было няцяжка.

Уся паездка прайшла цікава. Магчыма, часткова дзякуючы часу (яна адбылася адразу пасля сустрэчы на вышэйшым узроўні кіраўнікоў нашых дзяржаў), але ў асноўным, дзякуючы клопам «Інтуры-

«Я—В 2000 ГОДУ»

Такая тема сочинения была предложена десятиклассникам минской средней школы № 20. Каким нам видится 2000 год? На этот вопрос отвечают в своих сочинениях семнадцатилетние ребята.

«Прежде всего, конечно, он будет годом новых открытий и достижений, новых проблем и задач, — пишут они. «Мне кажется, что это будет какое-то другое время, похожее на наше сегодняшнее, но еще более прекрасное, счастливое и интересное. Жизнь тоже изменится: новый век будет веком технического прогресса, но этот прогресс не сделает людей сухарями, погруженными только в науку, наоборот, отношения между ними станут более бережными и теплыми, каждый найдет свое место в жизни и в обществе, каждый будет болеть не только за себя, но и за других. И, конечно же, над планетой будет мирное небо, потому что без мира нельзя строить новую жизнь».

Мир — это то, без чего не видится 2000 год.

«Сегодня на планете очень сложная обстановка. Мы постоянно должны думать о том, как спасти, сберечь мир. Конечно, не сегодня и не завтра будет решен вопрос о войне и мире. Но я уверена, что к 2000 году над человечеством не будет висеть страшная угроза войны».

«Я буду рабочим человеком. Человеком, который своими руками создает материальные блага. Хотелось бы заниматься любимым делом. И мне кажется, что я уже нашел его. Всегда любил что-то мастерить».

«XXI век будет веком ЭВМ, робототехники. Человеку останется только управлять такой техникой. Поэтому я хочу после окончания школы поступить в институт и приобрести профессию, связанную с электронно-вычислительными машинами».

Материал подготовила М. СУЛЬДИНА.

Почти десять лет прошло с того дня, как Валентина Симончик впервые переступила порог цеха Барановичского завода автоматических линий. На участке работали только мужчины. И когда мастер представил новую шлифовщицу, все заулыбались. У шлифовального станка «слабый пол!» Но не знали тогда ее новые коллеги, что за хрупкой внешностью скрывается характер упорный. В этом они очень скоро убедились. Имея за плечами четыре года работы станочником на Минском тракторном заводе, Валентина с необычайной твердостью постигала тонкости нового дела. Видя настойчивость молоденькой шлифовщицы, постепенно рабочие участка стали воспринимать ее всерьез: охотно помогали, подсказывали, делились своими маленькими профессиональными секретами. И пришел час, когда Валентина Симончик стала работать с ними на равных.

...В эти дни Валентину трудно застать дома. Ее приглашают в Брест на партийный актив, ее ждут в трудовых коллективах, школах, училищах города. Всем хочется услышать от делегата XXVII съезда КПСС о ее впечатлениях о работе высшего форума коммунистов страны. Да, именно ей, молодой рабочей Валентине Симончик, в числе других доверила Брестская областная партийная организация представительство на съезде. И это было так неожиданно, так радостно и... немножко тревожно.

А дома Валентину всегда ждут двое самых дорогих ей людей: муж Володя и сын Андрюша, уже первоклассник. И когда после ужина привычно замелькают в ее руках спицы, придет время обмениваться всеми дневными радостями и заботами.

НА СНИМКАХ: В. СИМОНЧИК в гостях у учащихся Барановичского педагогического училища; вечером дома.

Фото В. ВИТЧЕНКО.

Игорь ГЕРМЕНЧУК.

участии в политической, экономической и культурной жизни страны. Мы надеемся также, что темы для этой страницы подскажут и ваши письма. Напишите нам, какие молодежные проблемы вас интересуют, ответы на какие вопросы вы хотели бы получить.

«Молодежь 80-х» — новая тематическая страница «Голасу Радзімы». Отныне она станет традиционной и будет периодически публиковаться в нашей газете. Здесь вы найдете материалы, рассказывающие о сегодняшних делах и проблемах молодежи нашей республики, ее

ПРОБЛЕМЫ МОЛОДЕЖИ В ПОЛЕ ЗРЕНИЯ ДЕПУТАТОВ

КОМИССИЯ РЕКОМЕНДУЕТ...

В Верховном Совете БССР действуют 17 постоянных депутатских комиссий — планово-бюджетная, по промышленности, по вопросам труда и быта женщин, охраны материнства и детства, по народному образованию и культуре, по иностранным делам и т. д. Их деятельность охватывает практически все стороны жизни республики.

Комиссия по делам молодежи создана в Верховном Совете около десяти лет назад. О ее работе и будет наш рассказ.

РЕКТОР И СТУДЕНТ РАБОТАЮТ ВМЕСТЕ

С депутатом Верховного Совета БССР, председателем постоянной комиссии по делам молодежи Леонидом Киселевским мы встретились в его рабочем кабинете. Он ректор Белорусского государственного университета имени В. И. Ленина, академик Академии наук республики. Депутатом Верховного Совета избран более года назад. Столько же времени возглавляет и комиссию по делам молодежи.

Всего в ее составе 23 депутата. Это люди разного возраста и профессии. Вместе с директором племсовхоза из Брестской области Александром Витко и главным экономистом одного из колхозов Гомельщины Люсей Михалко в комиссии работают студент Минского радиотехнического института Глеб Еремеев, молодая доярка из Могилевской области Галина Остекалова, монтажница Брестского электролампового завода Галина Руткевич, рабочая из Могилева Антонина Савич... Кстати, среди депутатов рабочие и крестьяне составляют половину членов комиссии, причем многие из них люди молодые, в возрасте 20—25 лет, что вполне закономерно: комиссия ведь занимается делами молодежи. А кому как не самим молодым быть в курсе проблем, которыми живут их сверстники.

Такой разнородный состав комиссии позволяет квалифицированно и авторитетно решать масштабные вопросы. Скажем, ректор и студент или директор совхоза и доярка одну и ту же проблему могут видеть по-разному. Точнее, каждый из них оценивает ее со своей точки зрения, которая обусловлена его служебным положением, родом профессиональной деятельности, образованием, жизненным опытом, наконец. В работе комиссии это как раз и важно: объединив различные взгляды и мнения, можно получить объективную картину положения дел. Кроме того, для изучения той или иной проблемы депутаты привлекают экспертов, которые представляют комиссии свои заключения.

РУКОВОДСТВО К ДЕЙСТВИЮ

Комиссии эти потому и называются постоянными, что работают они постоянно. Ведь сессии Верховного Совета, согласно Конституции республики, собираются не реже двух раз в год и бывают непродолжительными, обычно два дня. И именно деятельность постоянных комиссий дает возможность в такие короткие сроки решать важные проблемы жизни республики.

Комиссия по делам молодежи за год рассматривает примерно два-три вопроса. Какую

проблему взять — дело самих депутатов. Они заранее составляют план своей работы, определяют конкретные города или районы, где собираются изучать вопрос. Пять-шесть членов депутатской комиссии вместе с приглашенными экспертами выезжают на место и на протяжении десяти-двенадцати дней работают там. Любые предприятия, организации и учреждения, руководители любого ранга, от председателя колхоза и до министра, обязаны представить депутатам по первому же требованию все интересующие их сведения, материалы и документы.

В начале этого года комиссия по делам молодежи совместно с комиссией по народному образованию и культуре изучала состояние работы по эффективному использованию клубных учреждений и спортивных сооружений в городе Лиде, районном центре Гродненской области. Вопрос не случайно попал в поле зрения депутатов. Хотя культурный досуг молодежи — проблема и не новая, но сегодня она стоит гораздо актуальнее, чем когда-либо прежде. Во-первых, социальная сфера (а досуг ее важная часть) стала ныне определяющей. От того, как человек сегодня отдохнет, зависит, как он завтра будет работать. Во-вторых, возросли запросы молодых людей, качественно изменилось содержание самого понятия «полноценный отдых». Теперь мало, чтобы в городе или деревне был Дом культуры, где бы устраивались концерты, демонстрировались кинофильмы и проводились дискотеки. Ведь сегодня молодой человек желает заполнять свое свободное время именно тем, что его интересует. Скажем, кинофильм или дискотека нужны ему один раз в неделю. Завтра же он хочет пойти в бассейн или поиграть в теннис, послезавтра — встретиться со своими друзьями в клубе «Спектр», который организован в городском молодежном кафе, а на следующий день с удовольствием принял бы участие в блиц-турнире по футболу на местном стадионе... Значит, предложение должно быть таким, чтобы абсолютное большинство молодых людей могли реализовать свои интересы. И для изучения этой проблемы депутатские комиссии выбрали именно небольшой город, районный центр, где, в отличие от областного или столичной, у молодежи все же меньше возможностей интересного проведения свободного времени.

Что же выискали депутаты в Лиде? Прежде всего, отвечает ли сегодняшним требованиям материальная база учреждений культуры и спортивных сооружений и достаточно ли вообще этих объектов в районном центре. Здесь оценка комиссии была, в общем-то, положительной. Основная критика в адрес Лидского городского Совета народных депутатов касалась использования имеющихся возможностей. Отмечалось, в частности, что формы работы некоторых культурных учреждений страдают однообразием, не в полной мере отвечают духовным запросам и интересам молодежи. Говорилось также о недостатках в организации физкультурно-оздоровительной работы. Как показал анкетный опрос, проведенный на пяти предприятиях города, режим работы большинства спортивных объектов

не удовлетворяет рабочую молодежь. Например, в одном из спортивных комплексов занятия начинаются только с пяти часов вечера, а в воскресенье он вообще закрыт. Два городских плавательных бассейна загружены только на 40 процентов рабочего времени. Малоэффективно используются и бассейны, которые принадлежат промышленным предприятиям.

Об этом и многом другом речь шла уже на заседании комиссии, после того как были обобщены материалы проверки. В начале с докладом на нем выступил председатель исполкома городского Совета. Потом вопрос обсуждали депутаты, на основе мнений которых и было выработано решение, где даны рекомендации по устранению недостатков. Эти рекомендации депутатов не просто благое пожелание, а руководство к действию. Через год (такой срок установили комиссии) исполнительный комитет Лидского городского Совета обязан будет сообщить об их исполнении.

РЕШАЮЩЕЕ МНЕНИЕ

Если проанализировать проблемы, которые рассматривала и в ближайшее время планирует изучить депутатская комиссия по делам молодежи, то можно получить довольно полное представление о том, чем живут сегодня юноши и девушки республики, что их волнует. Здесь и вопросы патристического воспитания, и профессионального роста, производственные, социально-бытовые и духовные запросы сельской молодежи, и осуществление школьной реформы, и такой, казалось бы, мелкий вопрос, как условия жизни молодежи в общежитиях.

Хотя, если посмотреть с другой стороны, почему всем этим занимается Верховный Совет республики, его постоянные комиссии? Ведь есть государственные и общественные организации и учреждения, которые, собственно, и работают для того чтобы решать все эти вопросы. Контролировать? Так для этого есть комитет народного контроля. Нет, здесь дело в другом. Депутатские комиссии представляют высший орган государственной власти — Верховный Совет. И их заключение по тому или иному вопросу является решающим. Все комиссии обладают правом законодательной инициативы и участвуют в разработке законопроектов. Они обладают широким правом контроля за исполнением законодательства, за деятельностью министерств и ведомств. Мы уже говорили о том, что рекомендации комиссий подлежат обязательному рассмотрению всеми органами, кому они адресованы. И если кто-то из руководителей позволит себе пренебречь ими, то вполне возможно, что ему предложат покинуть занимаемый пост.

О силе постоянных комиссий, их популярности среди населения говорит и тот факт, что многие люди, которые обращаются в Верховный Совет республики, адресуют свои заявления именно в эти парламентские органы. Немало таких обращений поступает и в комиссию по делам молодежи. Каждое из них тщательно проверяется депутатами, и заявителю оперативно дается ответ.

ПАГОДУ Ў САВЕЦКІМ КІНО РОБЯЦЬ

СУМЛЕННЫЯ ФІЛЬМЫ

ШТО ПАКАЗАЎ
ФЕСТИВАЛЬ
У АЛМА-АЦЕ

Больш за 100 фільмаў — ігравых, мультыплікацыйных, дакументальных, навукова-папулярных — склалі праграму XIX Усесаюзнага кінафестывалю. Гэты агляд, які традыцыйна падводзіць вынікі савецкага кінагода, «вандруе» са сталіцы адной саюзнай рэспублікі ў другую. У 1986 годзе фестываль прыняла Алма-Ата (Казахская ССР).

Падобнае перамяшчэнне ў прасторы, дуэмаецца, не выпадае: у апошнія гады ў савецкім кіно усё больш актыўна заяўляюць аб сабе кінематографіі саюзных рэспублік. Так, на Алма-Ацінскім фестывалі трох Галоўных прызоў па раздзелу ігравых карцін удастоены творы кінематографістаў Эстоніі («Гульні для дзяцей школьнага ўзросту»), Узбекістана («Бывай, зеляніна лета...») і Украіны («Якімі маладымі мы былі»).

У фільме «Гульні для дзяцей школьнага ўзросту» (рэжысёры Лейда Лайус і Арва Іха) мы трапляем у атмасферу дзіцячага дома, дзе сабраны тыя, чый лёс склаўся драматычна ўжо ў самым пачатку жыцця... Малыя, якія не ведаюць матчынай пшоты, падлеткі, раззлаваныя на ўвесь свет, — амаль усе яны ахвяры злачыннага раўнадушша дарослых, што топяць свае «комплексы» ў бутэльцы гарэлкі. Не сакрэт, што п'янства і алкагалізм — сур'ёзная праблема для савецкага грамадства, і з нядаўняга часу вырашаюць яе актыўна, як гаворыцца, усёй грамадой. Эстонскі фільм не назавеш фармальнай адпскай на злобу дня. Зняты з дакументальнай скрупулёзнасцю, ён падкупляе перш за ўсё сваёй мастацкай дакладнасцю: сацыялагічны назіранні, што прайшлі праз душу і свядомасць аўтараў, становяцца тут пераканаўчымі вобразамі. Адчуваецца грамадзянская страсць.

Арыентаванасць на масавую аўдыторыю — адно з кардынальных пытанняў сучаснага кінапрацэсу. І ў савецкім кіно не сціхаюць спрэчкі наконт крытэрыяў поспеху: «каса» ці мастацкі пошук? Думкі падча палярызуюцца, ад чаго, на мой погляд, церпіць як масавы глядач (калі рэжысёры, захапляючыся фармальнымі пошукамі, забываюць аб аўдыторыі), так і мастацтва кіно (калі ў пагоні за мільённымі лічбамі наведвальнасці фільм патакае не заўсёды высокім густам глядачоў). Аднак жывая практыка кінематографіі нараджае, на шчасце, прыклады арганічнага спалучэння **высокага і масавага** мастацтва. Такім прыкладам стаў фільм «Ідзі і глядзі», удастоены ў Алма-Аце вышэйшай узнагароды — Галоўнага спецыяльнага прызга Усесаюзнага кінафестывалю (асобна былі адзначаны таксама аператар, мастак, кампазітар і гукааператар). Гэта карціна,

у чыім актыве і Залаты прыз XIV Маскоўскага міжнароднага кінафестывалю (1985 год), з вялікім поспехам ідзе ў кінатэатрах СССР і за мяжой. Прычым, што характэрна, аншлагамі суправаджаецца не вадзівіль, не мілая бытавая гісторыя. «Ідзі і глядзі» — гэта трагедыя.

У гады другой сусветнай вайны на тэрыторыі Беларусі гітлераўцы знішчылі 628 вёсак, яны зажыва спалілі там 83 тысячы чалавек... Фільм маскоўскага рэжысёра Элема Клімава і расказвае аб трагедыі адной з такіх вёсак. Па ходу дзеяння галоўны герой фільма Флёра — падлетак, дзіця, па сутнасці, — становіцца старым, чыя мудрасць і нечалавечы смутак у вачах прапітаны попелам пекла, праз якое яму давалося прайсці. Пекла — гэта крыкі дзяцей, жанчын і старых, сагнанных і замкнёных карнікамі ў драўлянай царкве. Пекла — гэта агонь, які паглынуў жывых людзей. Пекла — гэта вахканалі фашысцкіх вырадкаў, якія п'янеюць ад смаку крывавай бойні...

Спачатку сцэнарый фільма называўся «Забіце Гітлера». І гэта непасрэдна звязана з фінальнай сцэнай. Вызваліўшы вёску, знішчыўшы карнікаў, партызаны ідуць далей. А Флёра ўпершыню ў жыцці бярэ ў рукі вінтоўку. Ён цэліцца ў партрэт Гітлера, што валяецца ў прыдарожнай гразі. Ён страляе ў Гітлера, які красамойнічае перад істэрычным натоўпам (ідуць кадры хронікі), і натоўп (дзякуючы эфекту зваротнай перамоткі плёнкі) апускае рукі, узнятыя было ў фашысцкім прывітанні. Флёра страляе ў Гітлера, які натхняе свае палкі на новыя варварскія паходы, — і палкі маршыруюць назад. Флёра страляе ў Гітлера — і зноў паднімаюцца дамы ў Кавентры і Сталінградзе, а вязні канцлагераў выходзяць з-за калючага дроту. Флёра страляе ў Гітлера — і гісторыя б'яжыць прэч ад таго жаху, які падрыхтаваў ёй шалёны «звышчалавек». Флёра страляе, а Гітлер становіцца ўсё маладзейшым, і вось на экране з'яўляецца фатаграфія маленькага Шыкльгубера, дзіцяці... І Флёра апускае вінтоўку. Ён прайшоў праз пекла. І, перажыўшы такое, не стаў няхай праведным, але — катам. Ён застаўся чалавекам. І менавіта гэтым ён забіў Гітлера...

Фільм Клімава — падзея, несумненна, у маштабах усяго сусветнага кіно. Роўных яму не было на фестывалі ў Алма-Аце. Прысутнасць такой карціны на экране Усесаюзнага фестывалю рэзка ўзняла крытэрыі ацэнак. Стаў больш выразна відаць невысокі прафесійны ўзровень многіх карцін, мізэрнасць жанравай палітры, жаданне бяздумна, без мастацкага натхнення «адпрацаваць» тэму, няхай нават самую актуальную... І тое, што журы не прысудзіла цэлы шэраг прызоў, прадстаўленых рэгламентам фестывалю, таксама сведчыць аб тым, што далёка не ўсё ў савецкім кіно ідзе добра.

Аднак было б няправільна заканчваць гэтыя заметкі на мінорнай ноте. Таму што пагоду ў савецкім кіно робяць усё ж моцныя, сумленныя стужкі, далёкі ад кан'юнктурышчыны, якія адхіляюць дэмагогію, здольныя закрануць і сэрцы, і розум глядачоў. Фестывальны экран Алма-Аты пацвердзіў гэта.

Барыс БЕРМАН.

ЗНАЁМІМ

З ТВОРЧАСЦЮ МАЛАДЫХ

ШЛЯХ
ДА НОВЫХ ДАЛЯГЛЯДАЎ

Цікавае да творчасці маладога мастака пачынаецца са з'яўлення яго смелых па думцы і свайму мастацкаму ўвасабленню работ, што надойга застаюцца ў памяці. А потым ад «адкрытага» для сябе аўтара глядачы ўжо заканамерна чакаюць наступных арыгінальных работ. І вельмі шмат прыходзіцца працаваць маладым мастакам, каб іх вобразная мова не «шарэла», не паўтарала ўжо сказанага, не расчароўвала халоднай самозаспакоенасцю і прэтэнцыёзным тэхнарствам, што не маюць пад сабою жыццёвай праўдзівасці і глыбіні.

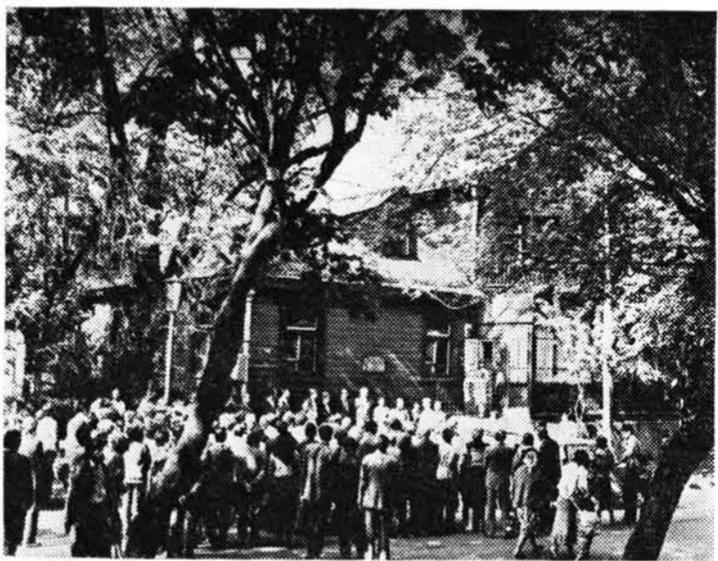
Першыя графічныя аркушы па матывах паэзіі Я. Купалы і М. Багдановіча, асабліва каларова літаграфія паводле паэмы М. Багдановіча «Вераніка» Рыгора Сітніцы, тады яшчэ студэнта пятага курса аддзялення графікі Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута, адразу звярнулі на сябе ўвагу неардынарнай трактоўкай і рамантычнай прыўзнятасцю вобразаў песняроў, народа, выдатным валоданнем складанай графічнай тэхнікі. У гэтых работах адчувалася, наколькі моцна маладога графіка хвалюе раскрыццё і абуджэнне ў свядомасці глядачоў сімвалаў культурнай і гістарычнай спадчыны беларускага народа, якія ўсё часцей становяцца актуальнымі ў кантэксце падзей нашага сучаснага жыцця.

Рыгор Сітніца — адзін з прадстаўнікоў маладога пакалення беларускіх мастакоў, якое літаральна ў самым пачатку 80-х гадоў пачало спра-

баваць сілы ў вырашэнні адказнай грамадзянскай тэматыкі, дэманструючы свае першыя творы ў такіх значных рэспубліканскіх мастацкіх выстаўках, як «Мікола Гусоўскі і яго час», «90-годдзе з дня нараджэння М. Багдановіча», «Песняры зямлі Беларускай», «40 год вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў», «40 год Вялікай Перамогі» і іншых. Першая палова 80-х гадоў, якую можна вызначыць як этап актыўнага адлюстравання векапэмных падзей і юбілеяў у беларускім выяўленчым мастацтве, стала для Рыгора Сітніцы часам творчага станаўлення, калі ён выканаў цэлы шэраг цікавых графічных работ.

Рыгор пашчасліва на добрых настаўнікаў. Яшчэ ў сярэдняй школе ў вёсцы Курчыцы, што на гомельскім Палессі, яго схільнасці да малявання заўважыў настаўнік Іван Малеюўскі. Ён параў сваю вучню ехаць у Мінск наступаць у рэспубліканскую школу-інтэрнат па музыцы і выяўленчаму мастацтву Імя І. Ахрэмыча. Рыгор паспяхова здаў уступныя экзамены і ў 1971 годзе стаў выхаванцам гэтай школы.

У майстэрнях, дзе праходзілі заняткі на малонку і жывапісу, Рыгор без стомы працаваў за малбертам. Падуданы яго руцэ аловак пакадаў на белым і чыстым, як першы снег, аркушы паперы вельмі трапныя замалеўны людзей і прыроды. Таму не выпадкова, што неўзабаве ён вырашыў стаць мастаком-графікам і пасля сканчэння

У цэнтры Гродна адкрыўся яшчэ адзін музей — Дом Максіма Багдановіча. Тут у старадаўнім драўляным будынку, дзе прайшлі першыя дзіцячыя гады вялікага паэта, аформлена экспазіцыя «Максім Багдановіч і яго эпоха». Габеленавы, у поўны рост партрэт паэта з вершаваным радком «У родным краі ёсць крыніца жывой вады» адкрывае гэтую экспазіцыю. У асобных раздзелах прадстаўлены асабістыя рэчы паэта, партрэты яго сяброў-паплечнікаў, родных і блізкіх, медальёны, паштоўкі з відамі старажытных Гродна і Вільні,

фотакопіі газет тых часоў, рэпрадукцыі карцін старых майстроў. Цэнтральнае месца займаюць творы класіка: выдадзены ў 1913 годзе ў Вільні зборнік вершаў «Вянок», выпушчаны ў 1928 годзе двухтомнік. Сабраны таксама творы М. Багдановіча ў перакладах на ўкраінскую, рускую, польскую, англійскую, балгарскую і іншыя мовы.

Ёсць тут асабістыя рэчы Максіма — лыжка з манаграмай «МБ» і фотакартка маці паэта. Гэтыя рэчы перададзены музею Аўгустай Багдановіч. Вялікую дапамогу ў стварэнні і

афармленні экспазіцыі, якая стала літаратурным аддзелам абласнога гісторыка-археалагічнага музея, аказалі літаратары рэспублікі, прафесіянальныя і самадзейныя мастакі Гродзеншчыны, народныя ўмельцы, палкнікі таленту майстра мастацкага слова. Так, былі настаўнік А. Жывалеўскі з вёскі Агароднікі Гродзенскага раёна перадаў у фонды практычна ўсе творы паэта, выдадзеныя ў дваенныя гады ў Вільні.

Бласлаўная тая мясціна, дзе паэт нарадзіўся, але бласлаўная тая зямля, дзе ён навучыўся хадзіць, гаварыць, пачаў адкрываць свет, адчуваць сэрцам радасць жыцця. З дзіцячых уражанняў пачаўся паэт Багдановіч. І адбылося гэта ў Гродна. Класіка заўжды сучасная. Паэзія Багдановіча можа даць нам адказ на пытанне, чаму не старэе слова. Таму што сапраўдная паэзія нібыта жыве ў двух вымярэннях — у сваім часе і заўжды разлічана на будучыню, сказаў на ўрачыстым адкрыцці новага музея Н. Гілевіч. З нагоды адкрыцця Дома Багдановіча ў Гродзенскім універсітэце адбыўся ўрачысты вечар. Сваімі думкамі пра значэнне спадчыны паэта падзяліліся Д. Бічэль-Загнетава, С. Законнікаў, У. Ягоўдзік, У. Арлоў, іншыя літаратары.

НА ЗДЫМКУ: у час адкрыцця Дома М. Багдановіча ў Гродна.

Фота Я. КОКТЫША.

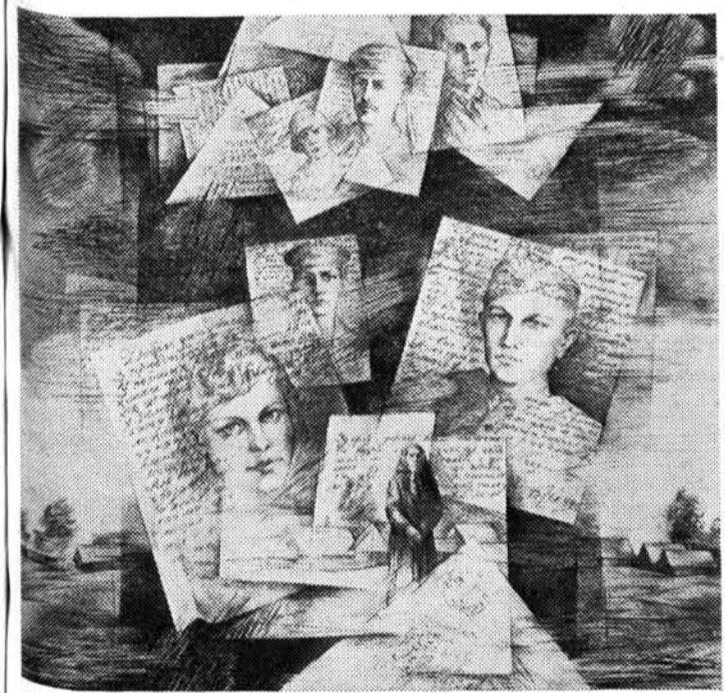
школы паступіў у 1976 годзе ў Беларуска-дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. Тут ён вучыцца ў вядомых беларускіх графікаў В. Шаранговіча і У. Савіча. Яны паўплывалі на хуткае фарміраванне яго мастакоўскага светапогляду, які грунтуецца на глебе спасціжэння і засваення багатай культуры свайго народа. Гэта дазволіла пазбегнуць безвыніковага «блукання ў пацёмках» у пошуках вузка-эстэтычных, далёкіх ад жыцця праблем, выведзеных на шырокі шлях адлюстравання родных і блізкіх тэм і вобразаў. «раскрыла вочы» на іх актуальнасць і мастацкую вартасць.

Неўміручым каштоўнасцям, што нясе ў сабе народнае мастацтва, яго сціплым творцам прысвечана была дыпломная работа Р. Сітніцы —серыя каляровых літаграфій «Беларускія народныя майстры». Перш чым выказаць яе, мастак з паперай і алоўкам доўга вандраваў па Гомельшчыне, Міншчыне, Брэстчыне, сустракаўся з вядомымі майстрамі, рабіў замалёўкі.

У сваёй дыпломнай рабоце ён з вялікай сімпатыяй і цеплынёй паказаў народных майстроў, быццам добрых казачных чараўнікоў на дзівосным фоне іх вырабаў. Тут і старэйшая майстрыха-саломаліцельшчыца В. Гаўрылюк з Брэста, і ткачыкі ўзорных тканін М. Каўтунова з

салдат, партызан Айчынай. Своеасаблівы кампазіцыйны калаж у гэтай рабоце набывае драматычную адухоўленасць, як бы падсумоўвае агульны лёс цэлага пакалення, складзены з асобных людзкіх лёсаў. Пры гэтым ідэя твора не раскрываецца адразу, не падводзіць да ўжо гатовых павучальных высноў, а прадугледжвае актыўную ролю самога гледача, якому дадзена права многае дамыслиць самастойна, глыбока задумацца над лёсам бацькоў, уявіць сябе на месцы сваіх аднагодкаў з тых вогненых саракавых.

Лагічным працягам узятай ім тэмы народнай памяці з'яўляецца графічны трыпціх «Хвіліна маўчання». Мастак тут таксама свядома адмаўляецца ад апісальніцтва. Ён смела спляўняе ў шматасцяпкітэўнай вобразнай метафары рэальныя выявы войнаў, умоўныя і абагульненыя сімвалы жыцця і вайны. Чорная паласа, якая перакрэсліла дарогу жыцця, успрымаецца як мяжа быцця і небыцця для тых, хто не дайшоў да доўгачаканага Дня Перамогі. Але з гэтай чорнай паласы, як з цемры, рвецца да свету, вырастае з-пад абеліска белая бярозка як новы працяг жыцця, за якое гінулі героі. Лес з высокімі магутнымі стваламі сосен асацыяруецца ў мастака з мужнасцю народа, які вынес на сваіх плячах усе

Неглюбкі і Г. Паляшчук з Макран, і майстар народных музычных інструментаў У. Пузыня з Мінска. Апошнія прыжыццёвыя партрэты разбіра А. Пупко з Івянца і ганчара А. Такарэўскага з Пружан.

У 1983 годзе Рыгор Сітніца вяртаецца ў школу-інтэрнат у якасці настаўніка. Шмат часу прысвячаючы выхаванню будучых мастакоў, ён працягвае актыўна працаваць ў галіне станковай графікі. Сваімі ўніверсальнымі мастацкімі магчымасцямі яго вабіць каляровая літаграфія, тэхніку якой ён добра засвоў у інстытуце. Мастака таксама вельмі захапляюць графічныя цыклы, серыі, у якіх можна шырока ахапіць глабальную тэму, шматгранна раскрыць мастацкую ідэю.

Ужо сама назва графічнага трыпціха «Імгненні памяці» настройвае на ўспрыняцце тэмы вайны, выпрабаванняў не праз фіксацыю асобных падзей «нібыта вачамі сведкі», а пры дапамозе паюючых ад часу лістоў і фотадыямаў з фронту, якія, на думку аўтара, былі адрасаваны не толькі блізкім, што часта і надзей, але і нашаму маладому пакаленню, якое не ведала вайны.

Кампазіцыйна трох частак трыпціха захапляюць разгорнутыя старонкі лістоў. Праз трыпціху радкі праглядаюць жывыя рысы іх аўтараў—

выпрабаванні вайны гадоў. У сутыкненні з гераічнымі старонкамі гісторыі народа пасталела творчасць Рыгора Сітніцы, набыла смеласць і выразнасць. Паслядоўна знаходзіць ён новыя кампазіцыйныя прыёмы, імкнецца да большай абвостранасці і раскаванасці малюнка, эканоміі пластычных сродкаў выразнасці.

Новым крокам наперад у параўнанні з першымі работамі можна лічыць яго каляровую літаграфію «Кліч матчынай песні». Партрэт народнага артыста СССР Г. Цітовіча, дзе вобраз вядомага зборальніка фальклору, кіраўніка Дзяржаўнага народнага хору БССР паўстае ў вельмі гарманічным суладдзі з выявамі спяваючых жанчын у намітках.

Летась Рыгор Сітніца стаў членам секцыі графікі Саюза мастакоў БССР. Гэта важная падзея акрыліла яго, надала веры ў свае сілы. Малады мастак поўны творчых задум і імкненняў, якія (будзем спадзявацца) прынясуць яму сапраўднае прызнанне і любоў беларускага гледача.

Яўген ШУНЕЙКА.

НА ЗДЫМКАХ: «Я перад вамі з памяццю сваёй. Бацька». Цэнтральная частка трыпціха «Хвіліна маўчання»; «Партрэт народнай майстрыхі В. Гаўрылюк»; «Перачытваючы лісты мінулага вайны». Левае частка трыпціха «Імгненні памяці».

БЕЛАРУСКА-ПОЛЬСКІЯ ЛІТАРАТУРНЫЯ СУВЯЗІ

У ЭНЦЫКЛАПЕДЫЧНЫМ ДАВЕДНІКУ

У Варшаве выйшаў двухтомны энцыклапедычны даведнік «Польская літаратура». Ён мае паўтары тысячы старонак, дзе змешчаны матэрыялы як па актуальных праблемах польскай літаратуры, творчасці многіх пісьменнікаў, так і па тэарэтычных пытаннях яе развіцця. З яго можна даведацца і пра сувязі польскай літаратуры з рускай, беларускай, украінскай, англійскай, французскай, іншымі літаратурамі свету.

Аўтар артыкула «Польска-беларускія літаратурныя сувязі» прафесар Мар'ян Якубец падкрэслівае, што беларуская мова паходзіць з агульнаславянскіх каранёў. Ён называе імёны такіх дзеячаў літаратуры і культуры, як Францыск Скарына, Сымон Будны, Сімяон Полацкі, расказвае пра літаратурнае жыццё на Беларусі ў пазнейшыя часы, спыняецца больш падрабязна на дзевятнаццатым стагоддзі, калі ў літаратуры працавалі Ф. Багушэвіч, В. Дунін-Марцінкевіч, У. Сыракомля, Э. Ажэшка. Звяртаецца ўвага на тое, што А. Міцкевіч ведаў і высока цаніў беларускую мову, у сваёй творчасці многае чэрпаў з беларускіх народных крыніц. Польскія філолагі таксама вывучалі беларускую мову, фальклор. Шмат увагі ў артыкуле ўдзяляецца ўзаемнаму перакладу, адлюстраванню беларускай тэматыкі ў польскай літаратуры і, наадварот, польскай — у творчасці беларускіх пісьменнікаў.

Аўтар падкрэслівае, што пачэснае месца ў гісторыі польска-беларускіх літаратурных сувязей займаюць Янка Купала і Якуб Колас. Ён расказвае аб дзейнасці ўдзельнікаў рэвалюцыйнага падполля ў Заходняй Беларусі пэртаў М. Танка, П. Пестрака, В. Таўлая, М. Машары, аб іх дружбе з польскімі пісьменнікамі, якія групаваліся ва-

кол прагрэсіўнага віленскага часопіса «Папросту». Звяртае ўвагу аўтар і на той факт, што ў 30-я гады пры Саюзе пісьменнікаў Беларусі існавала секцыя польскіх пралетарскіх пісьменнікаў, члены якой перакладалі творы беларускай літаратуры.

Пасля другой сусветнай вайны, калі стварыліся ўмовы для сапраўднай дружбы паміж Польшчай і СССР, у галіне літаратурных сувязей, на думку аўтара, зроблена больш, чым за ўвесь папярэдні час. На Беларусі асобнымі выданнямі выйшлі творы А. Міцкевіча, Ю. Славацкага, М. Кананіцкай, Ю. Тувіма, У. Бранеўскага, анталогія польскай паззіі і іншыя. Пераклады з польскай літаратуры змяшчаюць часопісы, газеты, штогоднік «Далягляд». Прэса друкуе мноства матэрыялаў аб жыцці ў Польшчы. Польская тэматыка знаходзіць адлюстраванне ў творах беларускіх пісьменнікаў. У Навагрудку адкрыты музей Адама Міцкевіча.

У артыкуле таксама расказваецца пра тое, што зроблена ў сацыялістычнай Польшчы для папулярызацыі беларускай літаратуры. Названы перакладзеныя на польскую мову кнігі Я. Купалы, Я. Коласа, К. Крапівы, М. Танка, В. Быкава, І. Шамякіна, «Я з вогненнай вёскі...» А. Адамовіча, Я. Брыля і У. Калесніка, анталогія беларускай паззіі, зборнік аповяданняў «Мае мядзведзі». Адзначана роля Лодзінскага выдавецтва ў выпуску твораў беларускіх пісьменнікаў. Названы таксама імёны найбольш актыўных перакладчыкаў і даследчыкаў нашай літаратуры ў братаў краіне і выданні, у якіх змяшчаюцца матэрыялы пра польска-беларускія літаратурныя сувязі, пра творчасць асобных пісьменнікаў. Вывучэннем беларускай літаратуры і польска-бела-

рускіх сувязей займаюцца ў Інстытуце славяназнаўства Польскай Акадэміі навук, на кафедрах беларускай філалогіі ў Варшаўскім універсітэце, у іншых універсітэтах. На Беларуска-польскай літаратурнай групы мясцовых беларускіх літаратараў.

Асобныя даведкі прысвечаны як польскім, так і тым замежным пісьменнікам, чыя творчасць звязана з польскай літаратурай, з польскай тэматыкай. З беларускіх пісьменнікаў у выданне ўключаны Максім Танк і Янка Брыль. Пра паззію М. Танка, у прыватнасці, сказана, што яна наватарская, па зместу сацыяльная і нацыянальная, ахоплівае шырокую этычна-філасофскую праблематыку і займае вядучае месца ў беларускай літаратуры. У даведцы падкрэслена, што паэт — вялікі прыхільнік беларуска-польскага супрацоўніцтва. Названы выданні твораў М. Танка ў Польшчы і адзначана яго перакладчыцкая дзейнасць.

У даведцы, прысвечанай Янку Брылю, гаворыцца, што тэматыка яго творчасці цесна звязана з жыццём Заходняй Беларусі. На пісьменніка мелі ўплыў польскія літаратурныя традыцыі, польскія матывы выступаюць у многіх яго творах. Таксама адзначаны пераклады Я. Брылем твораў польскіх літаратараў і названы кнігі пісьменніка, якія выйшлі ў братаў краіне.

Уключаны і даведкі пра Сцяпана Александровіча, Валяціну Гапаву, Уладзіміра Казбярука, Алега Лойку, Адама Мальдзіса, якія многія свае публікацыі прысвяцілі польскай літаратуры, братам узаемасувязям.

Змешчаныя ў энцыклапедычным даведніку матэрыялы даюць сканцэнтраваны малюнак гісторыі беларуска-польскіх літаратурных сувязей, іх пашырэння на сучасным этапе.

Аляксей ГАРДЗІЦКІ.

ПРЭМ'ЕРЫ, ВЫСТАЎКІ, СУСТРЭЧЫ

НОВЫ ЦЫКЛ ВЕЧАРОЎ

Сустрэчай з Анатолям Кудраўцавым у рэспубліканскім Доме работнікаў мастацтваў пачаўся новы цыкл вечароў «Трыбуна драматурга». Присутныя пазнаёміліся з п'есай «Мар'я», якую прачытаў аўтар.

ГОСЦЬ «СПАДЧЫНЫ»

У клубе «Спадчына», што ў Парызанскім раёне горада Мінска, адбылася сустрэча з народным пісьменнікам Беларусі, Героем Сацыялістычнай Працы Іванам Шамякіным. Присутныя даведліся аб рабоце І. Шамякіна над раманам «Петраград — Брэст», атрымалі адказы на шматлікія пытанні, аўтаграфы любімага пісьменніка.

ЯГО ДОБРА ВЕДАЛІ

Чарговы вечар з цыкла «Мы іх добра ведалі», якія рэгулярна праводзіць рэспубліканскі Дом работнікаў мастацтваў, прысвячаўся 90-годдзю з дня нараджэння народнага артыста БССР К. Саннікава. Пра выдатнага акцёра і рэжысёра, патрабавальнага педагога гаварылі народныя артысты БССР М. Захарэвіч, С. Станюта, Л. Давідовіч, Г. Аўсянік, заслужаныя артысты БССР Т. Аляксеева, Г. Талкачова і іншыя.

Присутныя з цікавасцю пазнаёміліся з выстаўкай, якая расказвае пра сцэнічную, рэжысёрскую і педагогічную дзейнасць К. Саннікава.

ЛЮБІМЫЯ АКЦЁРЫ

Сустрэча з артыстамі Дзяржаўнага рускага тэатра БССР імя М. Горкага адбылася ў Доме літаратара. Паклоннікі

сцэнічнага мастацтва атрымалі магчымасць яшчэ бліжэй пазнаёміцца з калектывам, на творчым рахунку якога ў апошні час з'явілася нямала дасягненняў. Пра тое, чым жыве труп, пра планы на будучыню расказаў галоўны рэжысёр В. Маслюк. Присутныя змаглі на вартасцях ацаніць ігру любімых акцёраў. З асаблівай цікавасцю яны паглядзелі ўрыўкі са спектакля на аповесці В. Быкава «Знак бяды».

КАЛГАСНАЯ ГАЛЕРЭЯ

Знамянальная падзея адбылася ў культурным жыцці працаўнікоў калгаса «Дружба» Іванаўскага раёна: тут адкрылася карцінная галерэя, пад экспазіцыю якой адведзены адзін з пакояў Сачыўкаўскага сельскага Дома культуры. На вечнае зберажэнне трыццаць жывапісных і графічных работ беларускіх мастакоў перадаў калгасу Дзяржаўны мастацкі музей БССР. Адначасова ў Доме культуры адкрыта экспазіцыя музея этнаграфіі і сялянскага быту.

Наступную карцінную галерэю Іванаўскі раённы аддзел культуры плануе ў хуткім часе адкрыць у Доме культуры калгаса імя Машэрава.

АДРАСАВАНА ШКОЛЬНИКАМ

Завяршыўся цыкл лекцый-канцэртаў «Дзіцячыя і юнацкія гады любімых выканаўцаў і кампазітараў» у канцэртнай зале полацкага Сафійскага сабора. Выканаўцамі былі вучні сярэдняй спецыяльнай музычнай школы пры Белдзяржкансерваторыі імя А. Луначарскага.

Ініцыятар правядзення мерапрыемстваў па музычна-эстэтычным выхаванні падрастаю-

чага пакалення — старшыня секцыі музычнага Беларуска-дзяржаўнага А. Парэцкі.

Сёмай, апошняй сустрэча прысвячалася творчасці беларускіх кампазітараў. У госці да школьнікаў прыехаў заслужаны дзеяч мастацтваў БССР Г. Вагнер.

ГАСТРОЛІ У ВІЛЬНЮСЕ

У памяшканні Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра Літоўскай ССР з поспехам прайшлі гастролі тэатра панталіма «Рух» Белдзяржфілармоніі. Госці паказалі спектаклі «Люстэрка», «Праметэй», «Сымон-музыка», «Покліч».

ДЗЕСЯЦЬ СПЕКТАКЛЯ

У Мінску пачаліся гастролі Кіеўскага дзяржаўнага тэатра аперэты. Нашы госці прапануюць гледачам дзесяць спектакляў. Пераважна гэта пастаноўкі аперэтанай класікі: «Ляўчэ-чый мшы» і «Цыганскі барон». І. Штрауса, «Марыца» і «Сільва». І. Кальмана, «Вясёлая ідава» Ф. Легара і іншыя. Есць у афішы творы, невядомыя мінчанам: «На досвітку» А. Сандлера, «Страсці святога Мікаэля» М. Самойлава. Гастролі адкрыліся папулярнай аперэтай К. Лістова «Севастопальскі вальс».

ПОСПЕХ САМАДЗЕЙНАГА МАСТАКА

У мінскім кінатэатры «Партызан» адкрылася выстаўка самадзейнага мастака, электрагазаваршчыка аднаго з будаўнічых трэстаў Мінска Уладзіслава Гутнікава. У экспазіцыі дваццаць лепшых карцін аўтара, у асноўным пейзажы роднага краю. Пра поспех выстаўкі сведчаць першыя запісы ў кнізе водгукі.

ТАК МЫ АДПАЧЫВАЕМ

ЛЕТА ПАКЛІКАЛА У ПАДАРОЖЖА

Мае добрыя знаёмыя Алена і Віталь — трыццацігадовыя інжынеры з Мінска. Работа для кожнага з іх — галоўная справа жыцця. Але, зразумела, ёсць і захапленні, сярод якіх найпершае — падарожжы. Зусім нядаўна яны купілі машыну, усё з той жа мэтай: пашырыць свае магчымасці ў час вандровак, тым больш, што аўтарызм набывае ў краіне вялікую папулярнасць. Знайшліся і аднадушныя сярод сяброў. Зараз стаяць грандыёзныя планы накітаваць таго, як цэлым аўтакараванам разам з сем'ямі адправіцца ў вандроўку па Беларусі і Прыбалтыцы, будучы рабіць прыпынкі ў кемпінгах, размешчаных у маляўнічых кутках рэспублікі. Здзейсніць жа задуманае дапаможа адпаведная пуцёўка, набытая ў мясцовым бюро падарожжаў і экскурсій.

Наогул, чарговы гадавы адпачынак загады абмяркоўваецца ўсімі членамі сям'і. Звычайна кожны выказвае пажаданні, і ўсе разам супастаўляюць свае патрэбнасці з рэальнымі ўмовамі іх рэалізацыі. Большасць савецкіх людзей аддае перавагу летняму адпачынку, у пару, найбольш спрыяльную для ўмацавання здароўя. Да таго ж гэты час дае асабліва шырокі выбар відаў і спосабаў правядзення водпуску, канікулаў.

Ужо шмат год у насельніцтва краіны, і Беларусі таксама, вельмі папулярныя курорты на Чорным, Азоўскім, Балтыйскім морах. Там за гады Савецкай улады пабудаваны добра аснашчаныя, камфортабельныя санаторыі, пансіянаты, дамы адпачынку. Кожны працоўны чалавек мае права і магчымасць

карыстацца імі. Але апошнім часам, асабліва людзей маладых, усё менш вабіць пасіўнае «вылежанне» на пляжах. Часцей і часцей яны звяртаюцца да паслуг бюро падарожжаў і экскурсій, якія сёння распрацавалі для жадаючых сотні турыстычных маршрутаў, тысячы экскурсій. Няма практычна ніводнага кутка ў нашай краіне, дзе б не ступала нага дапытлівага і няўрымслівага турыста.

Разам з цікавасцю да далёкіх краёў у нашых сучаснікаў не згасе жаданне лепш пазнаць і свой родны край.

Неяк мінулай зімой рэспубліканскі Савет па турызму і экскурсіях запрасіў журналістаў на сустрэчу са сваімі адказнымі супрацоўнікамі, дзе ішла размова пра сёлетні адпачынак жыхароў Беларусі і яе гасцей. На заканчэнне былі паказаны невялікія кінастужкі, якія знаёмілі з самымі цікавымі маршрутамі, прыгожымі месцамі, прапанаванымі для турыстычных падарожжаў і экскурсій.

Істотным дадаткам да гэтых фільмаў стаў для мяне сямейны альбом Алены і Віталія. Яны любяць фатаграфаванне, а ў сваіх вандроўках часцей за ўсё карыстаюцца каляровай фотоплёнкай. На здымках — рыбалка і «ціхае паляванне» на грыбы, наведванне музеяў і помнікаў гісторыі і культуры, спартыўныя спаборніцтвы і забавныя конкурсы — традыцыйныя заняткі адпачываючых на турыстычных базах.

«Белае возера», «Лясное возера», «Сож», «Нёман», «Нарачанка», «Высокі бераг», — кожная з гэтых беларускіх турыстычных баз мае сваіх

прыхільнікаў і нават сталых наведвальнікаў. Наогул жа, штогод па турыстычных пуцёўках адпачывае ў Беларусі больш за два мільёны чалавек, а колькасць удзельнікаў экскурсій перавышае восем мільёнаў. Гадавы аб'ём паслуг, якія аказваюць турысцка-экскурсійныя ўстановы Беларусі, складае 60 мільёнаў рублёў.

Па тэрыторыі нашай рэспублікі сёння праходзіць каля васьмі дзесяткаў турысцкіх маршрутаў: пешых, водных, веласіпедных, зімой — лыжных. Аднымі з самых папулярных лічацца паходы па купалаўскіх і коласаўскіх мясцінах, на возера Нарач — жамчужыну беларускай прыроды, на Браслаўскія азёры, у Белавежскую пушчу... Сюды з задавальненнем едуць на адпачынак не толькі жыхары Беларусі, але і госці з іншых рэспублік краіны, з-за мяжы.

На турыстычных сцэжках зараз часта можна сустрэць цэлыя сем'і. Такія паходы ў арганізаваным плане — справа больш складаная. Але работнікі турыстычных баз усё шырэй практыкуюць сямейную форму адпачынку. Вось і мае сябры з нецярпеннем чакаюць, калі падраце іх маленькая дачка Сашанька, каб папоўніць свой пакулі невялікі сямейны турысцкі калектыў. Алена, як маці, упэўнена, што і здароўе дзіцяці, і яго інтэлектуальнае развіццё шмат выйграе ад кожнага такога падарожжа, бо праграмы ўсіх паходаў стаяць так, каб удзельнікі не толькі добра фізічна адпачылі, але пашырылі круггляд, атрымалі

цікавую інфармацыю, эмацыянальнае, эстэтычнае задавальненне. Усе экскурсіі, напрыклад, маюць сваю тэму і мэту: гэта можа быць і гісторыя, і краязнаўства, і літаратура, і мастацтва. У школьнай і студэнцкай моладзі карыстаюцца папулярнасцю паходы на месцах былых баёў з гітлераўскімі захопнікамі ў гады мінулай вайны. Юнакі і дзяўчаты ставяць там (калі яшчэ няма) памятных знакаў, ствараюць невялікія музеі, даглядаюць салдацкія магілы. У такіх моманты гісторыя Радзімы пазнаецца не толькі розумам, але і сэрцам, становіцца часцінкай жыцця нашчадкаў тых, хто рабіў яе.

Турысту трэба ў паходзе нямнога: рукзак, палатка, цёплае адзенне, спартыўныя прылады. Але калі ён вяртаецца на базу, то тут яго патрабаванні значна ўзрастаюць, асабліва, калі пры дарослых ёсць яшчэ і дзеці. Сучасны чалавек прывык да зручнага, камфортабельнага жыцця і ў час адпачынку, зразумела, сваіх звычак не мяняе. Усё гэта абавязкова бярэцца ў разлік супрацоўнікамі турысцкіх бюро, баз. Калі раней турыстычныя базы ўяўлялі сабой некалькі лёгкіх летніх драўляных домікаў, то зараз будуюцца ўтульныя стацыянарныя карпусы з добра абсталяванымі нумарамі, прыгожымі сталовымі, якія не ўступаюць кафэ, а то і рэстарану, дзе мяно адпавядае самым патрабавальным густам, ёсць вялікія спартыўныя пляцоўкі, басейны.

...Вопытныя людзі лічаць: той, хто аднойчы ступіў на турыстычную сцэжку, ужо ніколі не сыйдзе з яе.

Г. БРАТКО.

СПОРТ

Перад пачаткам фінальных гульняў першынства свету па футболе, якое праходзіць у Мексіцы, вядомым у мінулым спартсменам Пеле, Эйсебію і Бекенбаўэру задалі пытанні: «Хто з'яўляецца фаварытам у групах?», «Ці парадуюць высокай выніковасцю футбалісты ў матчах?»

Думка былых «зорак» была аднадушнай. Да лідэраў яны аднеслі каманды Бразіліі, Мексікі, Англіі, Італіі, ФРГ... А ў групе, дзе выступаюць футбалісты СССР, перавагу аддавалі зборным Францыі і Венгрыі. Чаму?

Справа ў тым, што французы — чэмпіёны Еўропы. Тут выступаюць ігракі з сусветна-вядомым імем: Пляціні, Цігана. Шанцы ж зборнай Венгрыі адэвалюіліся высока таму, што гэта каманда вельмі ўдала правяла таварыскія гульні напярэдадні чэмпіянату. Чаго, напрыклад, каштуе адна толькі перамога над бразільцамі з лікам 3:0.

Зборнай жа СССР адводзілася трэцяя роля. Якія для гэтага падставы? Яны здавалася б, важка: наша каманда фактычна была створана за два тыдні да фіналу, узначалі яе новы трэнер, да таго ж не вельмі ўдалыя былі таварыскія гульні.

Але прагнозы вядомых спартсменаў у многім не спраўдзіліся. Сапраўды, у большасці гульняў першага тура была нізкая рэзультатыўнасць. У матчах, як правіла, забівалася па аднаму-два мячы.

Наконт фаварытаў... Тут, што называецца, пайшло не па сцэнарыю Пеле, Эйсебію і Бекенбаўэра. Прайграюць партугальцам англічане — 0:1. З нічыйным лікам, 1:1, завяршаюць свой матч чэмпіёны свету італьянцы ў сустрэчы з балгарамі.

Вядома, кожнае сусветнае першынство прыносіла сюрпрызы, звычайна не абыходзіцца і без выключэнняў. І, што прыемна для балеўшчыкаў зборнай СССР — першы з іх паднеслі нашы футбалісты. У вельмі высокім тэмпе правялі яны сустрэчу з венграмі. А лік зусім здзівіў і аматараў, і спецыялістаў спорту: 6:0 на карысць зборнай СССР! Прычым, гол мінчаніна Сяргея Алейнікава лічыцца пакулі на першынстве самым прыгожым.

Вынік сустрэчы не толькі здзівіў, але і насцярожыў трэнераў іншых каманд, якія цяпер тэрмінова сталі вывучаць стыль гульні савецкіх футбалістаў, шукаць яму процідзеянне. Стала відавочным, што нічыя ў чарговым туры са зборнай Францыі 1:1 вывела новых спартсменаў у наступны круг.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-5, ЛЕНІНСКІ
ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80; 33-03-15, 33-16-56,
33-07-82.

Ордэна Працоўнага
Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва
ЦК КП Беларусі.
Зак. 1001

...У РАБОЧЫЯ ПАЙДУ

У невялікім светлым пакоі — акуратныя варштаты. Яны зусім як сапраўдныя, толькі значна меншыя. Таму што працуюць на іх хлопчыкі год пяці-шасці. Абсталявалі гэты пакой для дзіцячага сада № 288 горада Мінска навучэнцы суседняй школы № 127. Яны ж добраўпарадкавалі ў двары спартыўныя і гульнявыя пляцоўкі. У гэтай школе ўжо даўно рамонт школьнага абсталявання робяць самі дзеці. 13 год эксплуатаецца яно ў майстэрнях працоўнага навучання, але і сёння ўсё ў добрым стане. Зазірнем у пакой: стэлажы, стэнды, шафы зроблены тут вучнямі. Тое ж — і ў спартыўнай зале: каля трыццаці адзінак нестандартнага абсталявання зманціравалі пад кіраўніцтвам настаўнікаў школьнікі. Дзякуючы няхітрым прыстасаванням у валејбол цяпер можа, напрыклад, гуляць цэлы клас, на турніках адначасова займацца 15 чалавек, любячы спартыўныя снарады лёгка ўстанавіць і разабраць у лічаныя мінуты. «Самаабсталяванне» — гэты тэрмін нарадзіўся і прыжыўся ў школе. За ім — вялікая работа па абслугоўванню сваіх унутраных патрэб, а разам з тым — выхаванне ў дзецях беражлівых адносін да ўсяго, што навокал.

Ёсць у школьнікаў і яшчэ адна сур'ёзная работа: заказ іх шэфаў — завода «Рэмбытэхніка». Вучні ўзяліся вырабляць для прадпрыемства пасыланыя скрыні двух памераў. Часта бываюць у гасцях у сваіх падшэфных прадстаўнікі «Рэмбытэхнікі», ды і самі школьнікі — нярэдка госці на прадпрыемстве. У перспектыве плануецца абсталяваць для іх у цэхах некалькі рабочых месцаў, а можа

і цэлы вучнёўскі ўчэстак. Дзяўчынкі ў сваім цэху шыюць з рознакаляровых абрэзкаў няхітрае адзенне, якое перадаюць потым у Дом дзіцяці. НА ЗДЫМКАХ: брыгадзіры комплексных брыгад 7-А класа Андрей ІГНАЦІК і Аляксандр МЯХЕДКА правяраюць выработаны дэталі; першая прымерка. Такую абноўку пашыла для сябе на ўроках працы Людміла ТУЖЫКАВА; дзевяцікласнік Коля ГЕРАСІМЕНКА ў падшэфным дзіцячым садзе № 288 праводзіць заняткі па працы. Фота У. ВІТЧАНКІ.

